

TOBÆVS (2)
COMŒDIA
SACRA:

*Authore Cornelio Sconeo Goudano,
apud Harlemenses Ludimagistro.*

EIVSDEM CARMINVM
LIBELLVS.

SCRVTA

MINI;

ANTVERPIÆ,

Ex officina Gulielmi Siluij typographi Regij

M. D. LXX

BIOTEC

LIBRARI

T O B A E V S ⁽²⁾
C O M O E D I A
S A C R A:

*Authore Cornelio Sconæo Goudano,
apud Harlemenses Ludimagistro.*

E I V S D E M C A R M I N V M
L I B E L L V S.

SCRVTA

MINI.

A N T V E R P I Æ,

Ex officina Gulielmi Siluij typographi Regij

M. D. LXX

5

HADRIANI IVNII HE-
XASTICHON SVB PERSONA
AVTHORIS.

SI flores lepidi passim delibo Terenti,
Florilegæ exemplo pecco libenter apis.
Exhibeo pietatis opus sub imagine lusus
Comici, & hic secum seria multa trahit.
Exulat hinc petulans iocus, & lasciva Dione,
Conueniens sanctæ est vena pudica rei.

D. IOANNIS VOCCINII
EPIGRAMMA AD LIBELLY
AVTHOREM.

COmica dum nitido percurris pulpita sacco,
Plautinos referens numeros, venamq; Terenti
Attonito miror felices pectore versus,
Et spissis tua digna puto Sconæ theatris.
Contra disparibus dum pulsas barbita chordis,
Aequas Peligni dulcissima carmina vatis.
Maſte animo, pulchris sic perge incumbere cæptis,
Quò Batauos inter quondam numerere Poëtas.

4
ALIVD F. PHILIPPI HÆC-
MVNDANI AB HOGHESTEYN
AD LECTOREM.

Quisquis amas vera cultas pietate Camænas,
Artibus ingenuis, literuliq; vacans:
Quemq; iuvat dulcis latine facundia lingue,
Cuique poematij laurea sacra placet:
Hæc, rogo, scripta pio perlustrans comica socco,
Voluito peruigili terque quat erque manu.
Plurima repperies quæ perlegisse iuuabit,
Teque graui facient cultius ore loqui.
Námque pari paucos, videas pietate Terenti
Orchestra propius condecorasse tuas.

H O-

5
HONORATISSIMO
VIGILANTISSIMO QVE
HARLEMIANÆ CIVITATIS SE-
NATVI CORNELIVS SCO.
NEVS GOVDANVS
S. P. D.

V M nuper ingenij, sty-
liq; exercendi gratia pri-
mates honorandi hãc de
Tobæo cõscripsissem Co-
mædiam, amicis quibus-
dam politiorum literarũ
peritis eam perlegendam
obtuli: quò nimirum si fortè illimatius, aut
inelegãtius quid occurreret, sua censura me-
dicarentur: de edendo interim ne cogitans
quidem. Illi amico non grauatè obsequen-
tes, dum semel atque iterum euoluissent, sin-
guli de promulgando mecum seriò agere cõ-
perunt, industriam nostram identidem col-
laudãtes: & nescio quos aureos montes hinc
mihi pollicentes. Ego me illudi suspicans,
aut certè vt mollius dicam, eos de me aman-
ter errare existimans, primùm multum diuq;
tergiuersabar. Tandem cum nullum inter-
pellandi finem facerent, simulq; perpendis-
sem illos istiusmodi esse, vt nunquam me eò
sint instigaturi, nisi id in rem nostram fore

A 3 confi-

confiderent, egrè promitto me ipsis & hîc, quemadmodum in alijs hæctenus morè gesturum. Dispicienti igitur cui potissimum has ingenioli nostri primitias dedicarè, protinus vos mihi in mentè venistis viri colendi quorum in nos benignior extat beneficentia, quàm vt parem gratiam referre queamus. Quapropter ingratus meritò habendus sim, si tam beneuolis erga nos animis pro virium nostrarum modulo vicissim gratificari recusem. Vtinam nostrum hoc chartaceum munusculum tale sit, vt vestro suffragio probari mereatur. Scio non infimam laudem esse, vt inquit Flaëcus Principib⁹ viris placuisse: sed ad tam eximiam dignitatè nemini patet aditus, nisi qui singulari eruditione, præclarisq; ingenij dotibus, spectataq; morum integritate talium virorum beneuolentiam ac fauorem promeruerunt. Imo quò cordatiores prudentioresq; sunt hi, quorù amicitiam & familiaritatè nobis demereri studemus: hoc difficilius exorari, expugnariq; consueverunt. Nec iniuria, summa enim ingenij perspicacia, solertiq; iudicij sagacitate viris primarijs aduigilandù est, ne huiusmodi, quos aliquàdo ob dissimulatam versuti animi nequitiam odisse possent, munificentia sua dignos existimasse videantur. Hæc quò accuratiùs, attentiùsque mecum perpendo, hoc

magis

magis sollicitus sum, nò quopacto vobis magnopere placeam, quod mea neutiquam mereatur temeritas: sed ne inconsulta hæc mea temeritas, nullo eruditionis lenocinio commendata animos vestros grauissimarum rerum curis, anxietatibusque impeditos offendat. Atque ideo nisi exploratissimum haberè quanta benignitate foueatis, quanta sedulitate tueamini, ad quos honores euehatis eos, qui se liberalium disciplinarum studijs insigniendos tradiderunt, nunquam occupatissimas vestras aures meis illiteratis nœuijs inturbare ausus fuissèm. Hanc itaque confidentiam mihi eximius vester suppeditat candor: cui imputetis velim, si vos forte mea offenderit impudentia. Cæterum non dubito, quin maleuoli aliquot fururi sint, qui hanc nostram comicam actiunculã conuitijs, probisq; insectabuntur: nam quid tam elaboratum, politumq; in quo non reperiant, quod suggillent oculati isti Argi? Quorum tamen improba curiositas, curiosaq; improbitas adeo nihil me terrent, commouentve, vt tum demum aliquid laude dignù me præstitisse arbitraturus sim, cum lucubratiunculas nostras à quamplurimis circumrodi conspexero. Ita enim natura comparatum esse videmus, vt liuor præclaris facinoribus indiuulsus comes semper consequatur. Donec

ocio torpentes, nihil magnificum periclitamur, facile invidorum morsus effugimus. Sed simulac animum ad virtutem applicamus, præstò sunt, qui nos venenosa linguæ procacitate ab his pulcherrimis cœptis deterere conantur. Quos non alia ratione vlcificaris meliùs, quàm si allatrans obaturatis auribus prætereas. Sed mirabimini fortasse quid causæ sit, quòd patrè Tobæum potius quàm Tobiam appellem. In hoc non meam, sed aliorum Hebrææ, Græcæ, Latinaque linguæ peritissimorum virorum secutus sum sententiam. Non quod alterum altero speciosius, latiniùsve esse arbitrer: sed quod idem patris, filijque nomen alicubi nonnihil obscuritatis pariturum perspicerem. Atque hoc eò feci confidentiùs, quod tum apud Græcos, tum apud Hebræos non idem vtrique, sed diuersum sit nomen. Verum vestræ humanitatis erit, hoc quicquid est munusculi læta fronte excipere, tenuitatemque nostram boni consulere. Huiusmodi opibus munifici sumus quotquot vernantia Musarum vireta colimus. Quod si hæc nostra qualiscunque industria à vobis probari mereatur, non erit cur me huius opellæ pœnitere debeat: imo maiori alacritate ad alia grauiora periclitanda accingar. Valetè optimates ornatissimi, meq; in clientulorù vestrorum numerum recipere dignemini. Harlemi, sexto Kal. Iulij. 1568.

ACTORVM NOMINA.

TOBÆVS	pater.
TOBIAS	filius.
ACHIOR,	} tenuioris fortunę homines
ÆGIO,	
NABATHVS	
RAPHAEL,	genius, sed adolescentis formæ indutus.
ANNA,	Tobæi vxor.
SARA,	puella.
RAGVEL,	senex.
EDNA,	Raguelis coniunx.
PHÆDRA	} Ednæ pedissequæ.
MYRRHINA,	
SOSIA,	Raguelis seruus.
GABEL,	senex.
SYRVS,	Tobæi seruus.
Pueri duo, alter Tobæi, alter Raguelis.	

A S PRO-

PROLOGVS.

Trimetri.

ALVETE spectatores candidissimi,
 Huc quotquot accessistis, actiunculam
 Nouam hanc vestra decoraturi presentia.
 Priusquam noster hic grex in proscenium
 Se conferat, rogatos unum hoc vos velim
 Maximopere, vt mihi, quæ ad hanc rem attinent
 Pauca loquuturo, paulisper dignemini.
 Accommodare aurem patientem, ac beneuolam.
 Dum nuper hæc in lucem prodit fabula,
 A maleuolis quibusdam nostram industriam
 Sentimus improbarier: qui ipsi tamen
 Ignauia torpescentes, nullum suæ
 Quam vbiq; venditant scientiæ specimen
 Vnquam edidere: sed in canum mordacium
 Morem, bonorum diligentiam suis
 Conuitijs, diçterijsq; identidem
 Lacerant, nihil ipsi proferentes doctius.
 Quorum vt minus nos commoueat procacitas,
 Vester facit candor, & integritas: quibus
 Si noster hic labor non improbabitur,
 Abunde magnam consequutus gloriam
 Mihi videar. Nam quemadmodum laudariet
 A laudatis pulchrum est, ita viuuperariet
 Ab illaudatis non minus pulchrum arbitror.
 Faceßat ergo iniquorum calumnia,
 Illustrium facinorum indiuidua comes.

Quæ nunquam gliscit, & furit impotentius,
 Quam cum se frustra niti intelligit: putes
 Cicadam alis correptam. Sed quo nos rapit
 Animi calor, dum maleuolos vicißimur?
 Nunc quam sumus, vni cognoscite fabulam,
 Ex mysticis vobis depromptam literis.
 Non hic amore demens adolescentulus,
 Pudenda coram iactabit crimina.
 Nec fabulosus quispiam Deus, viri
 Mentitus formam, amantem fallet coniugem.
 Nec miles aduersa ostentabit vulnera.
 Nec seruus argento emunget senem. Nihil
 Horum nostra exhibebit actiuncula.
 Nil hic profanum, aut ludicrum: verum sacram,
 Piamq; grex representabit historiam.
 Cui si quis attentas aures accomodet,
 Multa in animo ipsi considebunt commoda.
 Quapropter vt frequentes, & alacres modo
 Huc confluxistis, ita saue te silentio:
 Ne quid tumultus inter vos ortum, gregem
 Hunc nostrum scenicum inturbet. Hic puer
 Quem conspiciamini exire in proscenium,
 Vobis periocham recitabit comædia.

ACTVS PRIMI
SCENA PRIMA.

TOBÆVS, PVER. Senarij.

Comœdię periocha.

TOBÆVS operam humanis nauans mortuis,
Deique sacro mancipatus cultui,
Visu spoliatur infelix. Mox inopia
Periclitans, gnatum ad Gabelem in Mediam
Ablegat, repetitum pecuniam penes
Hunc quondam depositam. Qui in itinere comitis
Raphaelis opera duxit Saram sui
Auunculi gnatam vnicam uxorem. Dein
Domum reuersus, ab eodem edoctus, patri
Amissum restituit visum: ades gaudio
Præter spem obiecto vndequaque perstrepunt.

ACTVS

QUIS te Deus terræ, poli^q conditor,
Mortalium^q plastes, dignis efferat
Laudibus? & ad inuictam tuam potentiam
Cecutienti non stupefcatur pectore?
Qui omni prior tempore, ac auo vetustior,
Cum nihil in rerum natura iam existeret,
Calum, terræ^q machinam meditullio
Aeris inherentem, suoque pondere
Libratam, olim ex nullo creasti semine.
Creatamque inscrutabili prudentia
Porro tutaris, conseruas, atque vegetas.
Ne ego statim primis ab incunabulis
Te iure feci maximi, tibi^q me
Per omnia pater obsequentem præbui: &
Spretis calumniantium conuitijs,
Tuo me totum mancipauit cultui.
Ad te sacram veluti ad anchoram Deus,
Humana destitutus ope me confero,
Meorum tu laborum requies, tu vnicum
In rebus desperatis, præsidium mihi.
Profecto inhumanus sim, ac caute durior
Adamantina, hominis^q indignus cognomine;
Salutiferis tuis præceptis si velim
Præfractus aduersariet. Nihil mihi

Dulce

Dulce sine te : sed austera , insuauia ,
 Aspera , terrica , amaraq₃ videntur omnia ;
 Ni tu nostri misertus , & gritudines ,
 Crebrasq₃ anxietates melle tuo condias .
 Quare vt longo cernuus anhelans cursu , ac siti
 Enectus , siccis inhiat lympham faucibus ,
 Ita ad tuam Deus tutelam confugit
 Graui percussa mens sollicitudine : nec hinc
 Vnquam nisi refocillata reuertitur .

Scaron Quid obsecro vita hæc habet voluptatis ?
 Quid non potius laboris , ac molestiæ ?
 Quæ non pericula generi mortalium
 Impendent , urgent , obruunt ? Et quod magis
 Dolendum , cum omnis securi infortunij
 Extra periculum nos positos maxime
 Putamus , sepe ab inopinato turbine
 Prosterimur : risusq₃ in fletum , gaudium
 In luctum , & in gemitum iocus conuertitur .
 Nec est quod externa hic exempla recenseam :
 Abunde nobis talium superest domi .
 Atque adeo varios ipsi perpeffi sumus
 Casus frequenter , tunc cum Niniua carceri
 Inclusus , arctisq₃ colligatus vinculis ,
 Infanda patiebar miser . Animum tamen
 Scaron Quamuis indignis tractatus modis , nunquam
 Despondi : sed tuam Deus implorans opem ,
 Ne vnquam quidem frustratus sum : adeo vt qui mihi
 Presens exitum molirentur , hos suis
 Ipsorum pedicis irretitos , protinus

E medio

E medio sustuleris . Exemplum huius rei est
 Nobis exhibitum in Senacheribo , qui mihi
 Insensus , quod inhumata aliquot cadauera .
 Immanibus turpiter obiecta bestiis ,
 Suis misertus bustis condideram , statim
 Et me , meamq₃ coniugem . & carum mihi
 Filiolum iussit comprehendier . Qua re
 Comperta , sine mora solum vertens , manus
 Eurentis effugio : ille mea amens diripit ,
 Aedesq₃ nostras occupat . Sed quam precor
 Tandem procax sortitur vis catastrophæ ?
 Nefando degereri sibi dum crimine
 Deum parat , lymphatus infernalibus
 Furijs , nati iam destinati victime ,
 Patrem trucidant impium : atque ita scelerum
 Vindex Deus commissum vlcisitur nefas .
 Qui licet ad puniendum sepe tardior
 Assurgat , effugiet tamen nemo nocens
 Eius flagellum : & longiorem sepius
 Acerbitate pœnæ compensat moram .
 Ergo saluti qui suæ
 Velit consultum , omni Deum reuerentia
 Supplex colat , preceptisq₃ illius obsequi
 Indesinenter studeat : sic illi nihil
 Vnquam nocbit fraus calumniantium :
 Sed impetentium mendacia facile
 Eludet , diuina adiutus ope . Sed iam ad id
 Tempus est reuerti , cuius vnus gratia
 In publicum hodie prodij . Quin filio

Scaron

Dimet.

Potius

Potius dedam id negotij . Puer hem, protinus
 Accerse huc ad me filium, PVER. Curabitur.
 TOBÆ. Iam iam aderit opinor, ubi se huc intellexerit
 Ad me vocarier: adeo per omnia
 Patri obsequentem sese præbuit hæctenus. Oh,
 Quenquamne hominem posse in animo instituere, vel
 Parare, quod sit carius, quam ipse est sibi?
 Sed ostium crepuit, atque ipse exit foras.

ACTVS I. SCENA II.

TOBIAS, TOBÆVS.

Eiusdem generis versus.

HICCINE patrem dicebas opperirier?
 Sed eccum. Mi pater, salue. Estne quippiam
 Per me curatum quod velis? Tobæ. Probè facis
 Fili, quod accersitus protinus aduolas.
 Accede propius, habeo quod mandem. Tob. Pater
 Adsum, impera quod vis, quicquid præceperis
 Euestigio effectum dabo Tobæ. Fac citra moram.
 Conuenias consanguineos nostros Achiorern
 Nabathum, & Egionem, cum dura domi
 Quibus scio res est pauperie: dicèsque me
 Cupere, vt se mihi conuiuias hodie præbeant,
 Nihilque cunctentur, sed protinus simul
 Omnes vt adsint curent. Tob. Hem, fiet pater.
 Tobæ. Gaudeo me iam inde ab adolescentia semper
 Eo fuisse animo, vt nihil minus putem

Scazon

Perire

Perire, quam quod in egenos confertur. At
 Hæc uxori mecum non conueniunt. Venit
 Sæpè ad me clamitans, quid agis Tobæ? cur
 Rem omnem profundis? cur quod nos comparcinus
 Nostrum defraudantes genium, tu crebrioribus
 Conuiuijs infumis? haud existimans
 Quanto labore partum. Et longè errat, mea
 Quidem sententia, quæ quod famelico
 Tenuiorum ventri saturando impenditur,
 Arbitretur perire. Mea sic est ratio,
 Et sic animum induco meum, qui egestati
 Fame, aut citi periclitantium suis
 Facultatibus opitulatur, Deum sibi,
 Non hominem demeretur. Sed cesso domum
 Reuerti, vt quod opus sit futurum, apparem?

Sept.

Scazon.

ACTVS I. SCENA III.

ACHIOR, ÆGIO, NABATHVS,
TOBÆVS.Trochaici catalectici, partim septemnarij,
partim octonarij.

BENE profectò habet quod hodie me famelicum
 Ad suum Tobæus prandium inuitauerit:
 Nam domi mihi culina frigidolanguet foco,
 Vacuus crepitat inedia venter, dentesque pruriunt:
 Stomachus latrat: vix quenquam puto fame magis
 Effractum. Sed nostrè hic est Ægio, procul

B

Huc

Huc quem aduentare video? est is ipſus: alloquar
Hominem, vt quo properet intelligam. Salue *Ægio*
Meo animo multum exoptate, quo iter eſt? *Ægi.* Re-
ctà ad meum

Tobæum, qui me per filium modo, apud forum
Iuſſit accedere protinus ad prædiũ. *Ac.* quid audio, huc

Scena.

Et nos ieiunius properamus faucibus. *Ægi.*
Optimè hercule factũ. *ah*, nũc demũ ſolida videtur mihi
Hæc voluptas, cum & te participem eiũdem fore audio.
Sed quis iſte? num *Nabathus*: aut ille eſt, aut parum
Proſpiciunt oculi. *Achi.* Vide vt properet. Heus respice
Nabathe, eſt tua quod refert ſcire, paululum huc
digredere. *Na.* nõ audio. *Æ.* res ſeria eſt. *Na.* *ah*, deſine
Meum iter impedire, quando ad rem vehementer ſeriã

Aca. duo

Accurro, nempe ad conuiuium: & inanitate
Inteſtina mihi iam dudum murmurant, valete.
Achi. Obtundis reſiſte: nos eodem tendimus. *Naba.*
Alias res agitis. *Ægi.* certè, reſiſte inquam. *Nab.* quo
ergo mihi

Eſſe iter creditis? *Æg.* ad *Tobæum*. *Nab.* profecto rem
Tetigiſti acu. Hũccine ſed & vos inuitatos dicitis? *Ac.*
Sumus õ bone. *Na.* quid hĩc cũctamini igitur tam diu?
Aut cur non rectà proceditis? maturemus, mihi
Etenĩ vèter inedia ferè exhaustus eſt. *Æg.* probè monet
Nã meus quoq; iã pridè animus in patinis eſt. *N.* cõmodè
Ecce domo egreditur *Tobæus*. Salue plurimum
Vir colende. *Tob.* Amici ſalute: hoc eſt gratior
Veſter aduentus mihi, quod maturius ſimul
Omnes adueniſtis. Sed neſcio quid ſuſpicer

Quod

Quod nos ſolitò conuenitis infrequentius.
Nunquid eſt quod vos à noſtris adibus auocet?
Ne celate, vt offenſe medeamur. *Ach.* *ah*, tace
Sodes, nemo eſt qui inos excipiat prolixius,
Lautiusq; *Tobæ.* Quid cauſa eſt igitur quod rariũs
Hĩc vos video? an quia non inuitauerim prius?
Ægi. Iſthuc ipſum mi *Tobæ*: pudet enim accedere
Non vocatos. *Tobæ.* *ah*, quaſi qui ſim nondũ etiã ſatis
Compertum habeatis. An ignoratis bonos
Ad bonorum prandia vel vltro ſas eſſe accedere?
Quapropter mittite poſthac pudorem inutilem:
Non ſolum vocatis, ſed etiam inuocatis hĩc locum
Vobis ſcite paratum eſſe. Sed accumbamus. *Puer*
Hem, cape guttũ, ac manibus cedo aquã. Agite, prandiũ
Interim dum de loco altercamini, corrumpitur.
Tu mihi dexter accumbe *Ægio*: tu ſiniſter *Achior*,
Tu *Nabathe* exaduerſo ſedebis commodè.

Senar.

ACTVS I. SCENA IV.

TOBÆVS, ÆGIO, NABATHVS.

Trochaici catalectici, ſenarij, ſeptenarij,
& pauci octonarij.

ANTEQVAM amici hiſce dapibus corpusculum
Reſciamus, primũ diuin.e in nos munificentie
Gratias agamus: ne dum temporario
Paſcimus corpus cibo, mens dignior,
Et potior noſtri pars contabeſcat à Deo
Deſtituta. *Æg.* Sapienter pieq; mones *Tobæ*: nam
A præcatione conuenit conuiuium

B 2

Auſpi-

*Auspicari. Tobæ. Exordiar igitur. Pater
Cælestis qui pane quondam ex æthere
Acac. Delapso maiores nostros inedia periclitantes
Affatum faciasti, oramus ut cibum,
Quem tuo beneficio sumpturi sumus,
Nobis esse salutarem velis, quo corpore
Simul & animo ita refocilemur, tuo
Ut digni reperiamur neſtare post hanc breuem
Et fragilem vitam tecum oblectarier.*

*Conui. Amen. Tobæ. Agite cognati charissimi, satis
Iam morarum est: quisq; arripiat quod palato maxime
Sapiat. Hunc quid armum ouillum dissecare veremini?
Quisq; sibi persuadeat domi se esse suæ. Nab. Sedulo
Operam nauamus Tobæ: apud mensam etenim nemine
Conuenit verecundari: namq; in hoc apponitur
Quicquid infertur, non ut oculos pascat, sed ut
Esurientem placet stomachum. Quin inutilis mihi
(Ne quid simulem) semper visus est pudor,
Iambi. Dum præsto est quo ventrem exaturus famelicum,
A cibo ieiunis temperare faucibus.*

*Tobæ. AEquum dicis. At interim tuus quid cessat
cantharus?*

*Nab. AËgio hunc tibi præbibo cyatum. AËgi. Ut salu-
ti sit precor*

Mi Nabathe. Tobæ. Ecquid tibi hoc villi sapit?

*Nabath. Nunquam, ita me Deus amet, gustavi me-
racius.*

*Tobæ. Hem, quidnam tibi vult hic præceps filij
Interuentus? quàm vereor ne quid mali*

Nun-

*Nunciet: & nescio quid infortunij
Animus præſagiat.*

ACTVS I. SCENA V.
TOBIAS, TOBÆVS, ACHIOR.

Eiusdem generis.

EHEV pater, non tam procul
Hinc reperi quendam ex consanguineis nostris cru-
deliter.

*Interfectum. Tobæ. Hem filii, quid ais? occidi.
Facile diuinabam fore, ut hoc prandioli breue
Gaudium, egritudo aliqua inturbaret: nihil
Aded in rerum natura reperias prosperum
Ac beatum omni ex parte. Experior verissimam
Tandem esse Amosi vatis sententiam
Illam, qua monet ne rebus illati prosperis
Genio indulgeamus: namq; hoc insolentia
Crimine Deum irritatum mutaturum, breui
Conditionem rerum, proq; letis tristitia
Suppeditaturum. Sed ne nos debiti
Obsequij obliuiscamur, præstiterit surgere,
Ut amici cadauer à ferarum morsibus
Vindicem, ac sepeliam. Achi. Pol ne feceris
Si sapis Tobæe, nisi te præſens in periculum
Conijcere malis, quàm edicto principis
Obsequi. Tobæ. Faceſſant Regis crudelissimi
Imbelles mina: magis stimulant celeſtia*

B 3

Me

*Me Dei præcepta: quibus præstitere obsequi,
Quam impijs tyranni constitutiunculis.
Sed nihilo minus vos, dum abs sum, pergite
Interim apposito non parcere cibo. Mox simul
Ac consanguinei perempti corpus publica
E via clam ad nos protraxero, huc recurram protinus.*

ACTVS I. SCENA VI.

NABATHVS, ACHIOR, ÆGIO.

Eiusdem generis versus.

QUAM vereor miser ne sibi perniciem, exitium-
que adferat

*Hic homo, dum nimium præfractus sue
Neminem patitur refragari sententiæ.
Quoties ipsum clam admonui, quoties sibi
Ut caueret obtestatus sum: at nihil
Exorabam unquam: adeo furdo semper fabulam
Occinebam. Achi. Et nos eadem inculcando sapius
Aures ipsius rasimus: at semper irritis
Aerem nequicquam feriebamus ictibus.
Ægi. Mirum est hominem adeo sue sententiæ
Esse tenacem, ut ne optima quidem consulentis
Dignetur acquiescere:
Quid facias huiusmodi hominibus, sua
Dementatis pertinacia. Deum
Oremus, ut temerariam eius confidentiam
In meliorem vertat quam nos remur exitum.*

Acat.

Iab. dim.

ACTVS

ACTVS I. SCENA VII.

TOBÆVS, ANNA.

οὐκ ἔορτες.

CUM mecum sceleratos mortalium mores
Perpendo, non possum quin desleam nostræ
Adeò deploratum et atis statum. Quid non
Audent homines peruersi: quod scelus quamuis
Abominandum perpetrare cunctantur.
Dura quidem nos Israëlites semper
Hos inter Niniuitas passi sumus: nunquam
Tamen atrox efferatæ incanduit gentis
Crudelitas in nos immaniùs, quam nunc.
Profectò non parcunt nobis magis, quam si
Illis res esset cum pecudibus, aut brutis,
Id esse verum haud dissidebitur, quisquis
Huius trucidati undiquaque differtum
Vulneribus corpus intuetur. Heu quisnam
Tam diras nõ excretur manus, tale
Que non erubuerint facinus? Videte oro
Quam fœdè, ac turpiter cadauer hoc omni
Ex parte sit laniatum, quam nihil toto
Ille sum corpore relictum? à truci credas
Urso discerptum. Tam insandum Deus cernis
Et impunitum rellinquis scelus? An. Qui (nam hic
Stomachatur? Hem marite mi, quid est quæso
Quod tantopere iratus incusas? satim salue
Res? quid taces? Tobæ. Quid incussem rogas? ecce

B 4

Quam

Quam immaniter hic noster amicus trucidatus
 Sit. An. *Me miseram, interij. Quis ausus est hoc tam*
Horrendum facinus. Tobæ. *Quis nisi quispiã ex hisce*
Nimiuitis? quorum acerbitas inardescit
Iam pridem in nos semper ferocius. An. *Ne iste*
Quauis tigris fuit crudelior. Verum
Quis ipsum huc deuoluit? nam modò foras sorte
Dum prodeò, conspiciebam nihil. Tobæ. *Credo.*
 An. *Ehem, quid conticuisisti?* Tobæ. *Iam audies rem*
omnem.

An. *Quando tandem? perij.* Tob. *Modò prædio vixdũ*
Incepto, accurrit ad me filius, clamans
Quendam ex consanguineis, non ita procul nostris
Ab adibus miserè iacere confectum.
Hic ego relicta mensa, protinus rectà
Eò me confero. Ac primùm quidem cædem
Contemplatus omnium immaniissimam, multùm
Diuq; fleui: mox sublatus in humeros, huc
Ad nos deportaui cadauer. An. *In quem vsum*
Cedo? Tobæ. *Quò sub noctem clam sepeliam.* An. *hem*
demens,
Sepelias? Tobæ. *Quid ni timida.* An. *Vide quid*
inceptes.

Non te latet quantopere interminatus sit
Assyrie Rex, ne quis nostratium tentet
Israëlitarum cadauera vsquam clam
Defodere: idcirco, si sapis, caue: ne & nos
Simul omnes tecum perdas. Tobæ. *Nihil agis: nunquã*
Defunctos hoc obsequij genere desistam

Prose-

Prosequi: etiamsi mille tyrannus intentet
Cruces. Quamuis mortem minitetur, in morte
Nihil est quod magnopere metuum mali. An. *Mi vir,*
Si tibi consultum vis, sententiam muta. Ah,
Quam vereor ne hoc quantum nunc tibi sedet cordi,
Tantum nobis propediem incommodet. Tobæ. *Pergin*
Mulier esse? vllãmne vnquam ego volui rem, in qua
Tu mihi non fueris aduersata? Quod si nunc
Queram, quid sit quod peccem, nescias, in qua
Re tam confidenter restas mihi. An. *Eheu, quid?*
Egon istud nesciam? iam sæpius demens
Quid me sollicitam habet exposui tibi. Tobæ. *Mitte*
Malè ominarier: satis mihi quæ in rem
Sunt ipsi perspicio. Quasi antea nunquam
Idem impunè à nobis sit factitatum. An. *Non*
Nego, verum hodie minus expedit. Tobæ. *Abi st ulta*
Nihil dicis: præstat Deo obsecundare
Quam homini: huic enim nostrum hoc gratum esse
confido
Beneficiolum. At satis, superq; cessasse
Hic videor, ne quis rem forte subodoratus,
Maiestatis læsæ nos deferat. Corpus
Interea hoc auferam mecum domum, vt noctu
Semotis arbitris clam sepeliam: nam quod
Cauere potest, stultum est admittere. Hinc, ad relictos Sept. artes.
Me conferã amicos, quos vereor ne mea mora offendant
 An. *I sane, perij iam mihi videre videor cladem*
Ex huius temeritate breui profecturam.
Deum immortalem adeon pertinacem esse

B 5

Homi-

*Hominem adeoq; in exorabilem, ac durum,
Ut neque lachrymis, neque precibus licet blandis
Magis moueatur quam saxum? O grauis luctus.*

ACTVS II. SCENA II.

S A R A.

Senarij & octonarij.

NÆ ego omniū puellarū meritò sum infelicissima,
Superis inuisa pariter ac mortalibus.
Vinam dehiscat terra, meq; absorbeat
Suo biatu: vsque adeo huius vitæ vindiquaque calamita-
tibus

Refertæ perta sum est. Eheu, me infelicem, nihil magis
Optem, quã his miserijs in deterius semper gliscentibus
Quam ocyssimè defungier. Mors si concedatur, mihi
Quouis beneficio futura est gratior.

Nam quid tandem est, quod in hac vita esse diutius
Velim? quoquoorsum foras perspexero, passim irrideor
Miseræ, ac conspicuor ab omnibus: immo, quod est lon-
gè crudelius,

Cuncti me vt portentiū execratur, horrent vt veneficã
Quin & diris vt parricidam deuouent.

Utpotè quæ septem mihi coniugij fœdere
Coniunctos adolescentes, iam vsu matrimonij frui
Meditantes, prima nocte omnes immaniter
Trucidasse existimer. At tu Deus cui vel intimi
Humani pectoris patent recessus, scis me ab hoc scelere
Esse

*Esse alienissimam, meoq; mores omni crimine
Impietatis vacare: ac me vitam nullis obnoxiam
Facinoribus hæctenus exegisse. Nunquam enim
Quicquam in me admisi turpius: nec me iuuenculus* Sept.
Lasciuioribus sodalem præbui.

*Sed impudicarum Deus commercium
Cane peius, & angue semper vitæ, totos dies domi
Me apud parentes cõtinent. Dũq; illæ choræas dũctit at*

*Viris commisit, dum voluptatibus, ac fœdis lusibus,
Genioq; indulgent, ego parentum admonitionibus* Sept.
*Morem gerens, tuam in nos beneficentiam,
Conclauē ingressa interius, supplex laudibus
Consueui prædicare. Quod autem septies
Coniugium auctoritate paterna repetij.*

*Non tam explende libidinis, voluptatisue gratia
Quam sobolis procreandæ studio tentatum est. Nam in
me Deus*

Omnis posteritatis nostræ spes incumbit: nihil Sept.
*Parentibus meis præter me liberorum suppetit
Amplius. Ast adolescentes septem, me quibus
Nuptum locauerat pater,* Dim.

*Non à me, vti probe nosti Deus, sed à cacodemonum
Principe necati sunt: quod hi fortasse me,
Vel illis ego fuerim indigna: aut quod alteri.*

*Me illibatam fors an referues coniugi?
Hæc utcumq; Deus coniecturis assequor:
Nam arcana tui sensus consilia, ingenioli
Nostri viriculas longè excedunt: adeo vt si scrutarier
Tuam quis anxie tentet sapientiam,*

Vel

Vel talpa protinus reddatur cæcior.

*Quapropter mi Deus si unquam tibi placuit quod se-
dulo*

*Egi hæcenus, si nondum nos in totum auersaris, precor
Ut me vel illico perimas, atque his conuitijs, quibus
Infelix iam passim laceffor, eximas.*

*Aut si tuam pater promeruisse videar clementiam,
Facilem quæso meis tandem querelis aurem præbeas,
Meisq; os obtures obrectatoribus: quo desinant
Suis me posthac immerentem traducere mendacijs.*

ACTVS II. SCENA II.

RAGVEL, SARA.

Eiusdem rationis.

QUAM hic audio eiulantem, & calamitatem
desilentem suam?

*Mirum ni filia est: certè ipsa est: facile diuinaueram.
Sed abitum parat, accedã propius, ac cõpellabo. Quid est
Filiola mea quod te excruciat tantoperè, vt omnia que-
stibus,*

*Susprijsq; compleas? Sar. Pater, ah, rogitas? quasi mihi
Querendi iusta desit caussa. Rag. Nata mea, non me
latet*

*Quæ indigna sis passa: at quid vanis proderit
Excarnificasse animũ querimonijs? parum ex sententia
Cum res succedunt, mentem consolari conuenit
Spe fortunæ secundioris. Nam velut*

Sept.

Sum-

Summam rerum prosperitatem frequenter infelicitas

Scaron.

Excipit, ita extremi infortunij causam

Non raro insperatum consequitur gaudium.

*Sar. Quod mihi quæso commemoras gaudium pater?
Iam pridem de nobis actum est. Quare nihil*

*Malim, quam ex hisce quamprimum subduci calami-
tatibus.*

*Rag. Ah, mitte desperare: nam quod nobis difficil-
limum*

Videtur, à Deo vel solo nutu præstari potest.

In hunc omnem tuam fiduciam tantum fac conferas,

Cui quid nobis, tuæq; saluti maxime

Expediat, exploratum est: nec quenquam solet

Affligere temerè: non enim nostræ studet

Perniciei, aut exitio, sed saluti potius, &

Sept.

Licet ea quæ nobis in hac vita, obtingunt, dura, asperaq;

Frequenter videantur, minime tamen incusandus est

Deus:

Vt potè qui norit optime, quid hominibus potissimum

Conducat. Atque ideo quemadmodum probus

Medicus, non dulcia semper animo aegroto, at amara

sepius

Miscet pharmaca. Sar. Equidem nil refragor pater:

Scio Deo sic visum esse: at quæ tot simul

Suffecerit ærumnis, & contumelijs?

Utunque crebra tolerandum esset orbitatis tædium,

Tristisq; peremptorum iactura coniugum,

Si non meos sponfos malis ipsa occidisse dicerer

Artibus. Ehen, quæ non passim conuitia,

Et scom-

Et scommatā in me coniungunt homines vanissimi? quibus

Non traducunt dicerijs? Quin nomen commutant mihi,

Pro Sara appellantes Zaram: videlicet parricidij

Facinus exprobrantes. Hoc est quod mentis aegritudinē

Exasperat, nec sortis me sinit obliuiscier mee.

Rag. Durum quidem anime misfateor, sed leuius fit patientia,

Sept. Quicquid nefas est corrigere. Nec nobis in manu est

Quid dicant homines, sed ne id iurē obiecerint

Summa adhibenda est cautio. Quapropter oro patienter feras,

Non frustra culpes quod nequit mutarier:

Latura patientiæ aliquando abundē magnū premium.

Sar. Age pater, dabimus operam: at nunquid aliud est quod me velis.

Rag. Sequere me intrò, iam dudum enim te mater expectat domi.

ACTVS II. SCENA III.

TOBÆVS, ANNA.

Eiusdem generis.

DEVM immortalem quidnā hoc obsecro mali est?

Que hæc est calamitas? oculi prospiciunt nihil?

Visus planè perijt? quò me vertam miser?

O dolor, Ec quis me viuut infelictor?

Perij,

Perij, pessimè hodie hic dies mihi illuxit.

An. Quis hîc vociferatur pro foribus? mi vir, hic

Quid insolens sibi vult questus? quid deest

Tibi? satin' sanus? Hei mihi, quisnam tuum

Fimo fix dauit vultum? quid conuiuent oculi. Tobæ.

Ah, occidi

Miser, lumen, quo nihil est homini charius,

Mihi infelici penitus ereptum est. An. quid ais? hem,

Numnā perimus? quid terram prospectas? erigito caput

Obscuro? quid obuerti mihi occipitium, an te tui pudet?

Tobæ. Quid faciā infelix: vix sū apud me, ita hæc mihi

Mentē penitus eripitur inexpectata calamitas. An. Deū

Immortale quid hoc mōstri est? homo planè excæcat' est

Sed vnde quæso mi vir hoc tibi profectū est infortunū?

Tobæ. Aliquantulū permitte ad me vt redeam, audies

Rem omnem. An. O miseriam. Tobæ. Totam hanc

noctem propemodum

Duxi insomnem, dum consanguinei nostri corpus sepelio

Post multam tandem noctem ad somnum me composui: cumq; iam

Paucas quiessem horas, expergiscor denuò: ac statim

Apertis illabitur oculis auicularum, que forte clam

Me parieti cervicali meo contiguo adharebant,

Stercus calidū. hic ego simul & inopinato casu, & graui

Dolore examinatus, è lecto prouolo, meos

Identidem oculos suffricans: at quo magis

Illapsum eluere simum enitor, hoc video minus.

Quid hoc? an non prodigij simile? An. Me miseram,

occidi.

As

Scaron.

Sept. duo.

*An quicquam mentiebar tunc, cum quiddam nobis
tristius*

*Impendere augurarer? ô miserum vespillonem: vide
Quæso quam magnificum tibi pro tot, tantisq; officijs
tuis*

*Deus retulit præmium? Nunc animaduertis arbitror
Deo displicuisse quod hæctenus egeris: neque enim bo-
num solet*

*Vnquam malo compensare. Tobæ. Ah, mitte obsecro
Coniuitarier, satis me excruciat infortunium
Meum, etiamsi tu exprobrâdo non refices. An. I nunc,
& Deo*

*Tuum hoc beneficium iacta gratissimum
Fuisse. Viden' quàm ridicula tibi persuaseris miser?
Piscator posthac ictus sapiens. Tobæ. Vah, nihil
Vnquam cuiquam tam accidit infeliciter
Vt desint, qui malum suis exasperent coniuitijs.*

*Scaron. Verùm id demùm dolet impotentius, si quem
Aequum est consolarier, is ægritudinem conduplicet.*

*An. O ingentem confidentiam: num cogitat
Quid dicat? num facti piget? Quod si meis
Aliquando consilij mos eset gestus, ah,
Facile hoc declinasset infortunium.*

*Nunc pro tuo peccato ego supplicium quoque
Suffero, cui eadem mala, bonaq; tecum semper tolerã-
da sunt.*

*Tobæ. Parùm est, vt audio, esse infelicem, nisi
Culpa in super infortunium istud cõmeruisse existimer.
Quasi quotidiana non abundè doceat experientia,*

Deum.

*Deum quò quenquam plus diligit, eum hoc affligere
sæpius.*

*Ad immortalitatem non nisi per ærumnas patet aditus
An. Enimuerò probe facis, qui te paras*

*Ipse consolarier. nam omnes noti, atque amici deserunt
Te, nec cuiquam iam Tobæ in mentem venit.*

*Perge tua profundere in homines ingratisimas: Troch.
Cum alijs profis, tibi ipsi paupertatem accersere. Nunc
vide*

*Quo pacto huc aduolent, tuis vicissim calamitatibus
Auxiliaturi: audin? pultando nostras effringunt fores.
Quod si nunc suppetat istis quod quondam insumptum
est palponibus,*

Minus deploranda esset hæc tua cæcitas.

*Iam nihil opis reliquum est, cum oculis & rem simul
Amisti. Cuius nunc auxilium imploraturus es miser?*

*Planè ad restim tibi iam res redijt: aut ieiunandum
erit.*

*Posthac fortiter, aut mendicandum: vtrum maior eli-
ge. Tobæ. Tace*

Temeraria, nil me tua mouet procacitas.

*Idem animus in paupertate erit, olim qui in diuitijs fuit
Deus etiãnum viuunt, cuius in me munificentiam*

Nondum sensi claudier: huic fido, tu modo

Desine tua hac vti linguæ petulantia.

*An. Hem desino: tu vide quo pacto effugias in mediam,
tibi*

Quam iã imminere denũcio: ego mihi facile prospexeras

ACTVS II. SCENA III.

TOBÆVS.

Septenarij.

SVMMEME Deus vt tua ope declinanti pericula
 Frequenter maxima, euasig, persequentium
 Dolos, ita nunc tuo pater permissu, deuod
 In triste hoc cecitatis illapsus sum incommodum.
 Absit tamen vt te incusem, vel tuis obmurmurem
 Rationibus, cum nihil in rerum natura æquius
 Aut iustius te existat: cumq, tua mortalibus
 Planè in scrutabilia sint consilia. Nec diffiteor
 Peiora me commeruisse: ast & hictuam Deus
 Facilitatè, & clementiam agnosco. Heu quoties tū ego,
 Tum maiores mei præcepta tua negleximus:
 Quoties tuis aduersantes admonitionibus,
 Diuinas post tergum leges reiecimus? aded vt
 Nos ceterarum nationum contumelijs,
 Dictarijs, probris, ac fabulis subieceris.
 Quod si tuum tu persecutus ius, pœnam vitijs
 Nostris dignam inflixisses, iam pridem cuncti simul
 Troch. Cum impio sceleratæ Sodomæ populo in Tartarum
 Effensus præcipitati. Quare insigniter improbus
 Sim, si commeritus longè atrociora, tam leuem
 Odo. Patris correptionem infracto animo recusam perpeti.
 Tibi me totum dedo Deus optime, tuq, tu e
 Tutelæ committo: tu quicquid expedire meæ
 Saluti cognoueris, imponito: vt potero, feram.
 Hoc ratū vnū (vt verū fatear) animū haud mediocriter
 Angit,

*Angit, quod hanc oculorum iacturam mihi mea
 Dicatur conciliasse superstitio: quod ab omnibus
 Non iam dico maleuolis, sed ab amicissimis quoque,
 Troch. duo. Immo ab ipsa vxore salibus, ac ludibrijs miser
 Incessor in super. Vbi nunc est, inquit, Deus
 Tuus, cuius fauorem tam ridiculo tibi
 Gratificandi genere conatus es eblandirier?
 Vide miser quam præclarum, atq, magnificum tuis
 Periculosis, ac clandestinis laboribus
 Sis consequutus premium? quod si nostris precibus
 Te aliquando præbuisse morigerum, facillimè
 Calamitosum istud declinasses infortunium.
 Nunc peruciatia tue pœnas das, & sapi
 Accepto vulnere serius infelix. Huiusmodi
 Quis obsecro moueatur comitijs Deus?
 Quis tam manifestam non execretur blasphemiam?
 Hæccine mihi audienda erunt posthac sapius? Vtinam
 Ita diuinæ tuæ voluntati visum sit, vt
 Ex his quamprimum me subducas contumelijs:
 Iam pridem enim huius vitæ perta sum est.*

ACTVS II. SCENA V.

TOBIAS, TOBÆVS.

Senarij & Septenarij.

AVDIRE mihi
 Visus sum vocem patris, atque eccum. Salue plu-
 rimum

C 2 Pater

Pater obseruande. Tobæ. Nate mi. salue, aduenis
 Oportune: iam enim te iussissem accerfi. Tobî. Bene
 Igitur habet, quod inuocatus vltro accesserim.
 Sed quidnam est mi pater quod me velis, lubens
 Quicquid praeceperis exequar. Tobæ. Nihil, nisi
 Vt mihi paulisper aurem accommodes, modo
 Tibi quod ex usu sit futurum maxime
 Instillauero. Tobî. Pater hic sum vbi voles. Tobæ.

Attentiùs

Igitur ausculta, & quicquid dicturus sum, fac tuo
 Penitus infigas pectori, ne vnquam excidat.

Mi fili, quæ mea sit etas vides: mors aut iam aderit,
 Aut certe longius abesse haud potest. Quapropter cum

Deus

Me ex hoc molesto sustulerit corporis ergastulo,
 Vide vt, paternæ erga te munificentiae memor,
 Corpus meum honorificè sepelias: & matri tuæ
 Reuerenter te per omnia obsequentem præbeas:
 Iamq; caue à te segreges, aut deseras

Dum viuet vnquam: sed senectutem illius
 Tua fouebis, sustentabisq; adolescentia.
 Præterea nate mi annitere pro viribus
 Ne quando dicto, vel facto offendas Deum:
 Sed vitam dege nulli vitio obnoxiam.

Sic omnia tibi cedent ex animi sententia.
 Quod autem suppeditatur à Deo, caue
 Inutiliter profundas, aut attentius
 Domi accumules: verum quod super est, liberaliter
 Tenuioris fortunæ amiculis imperties.

Nam

Nam quid horum datur egestati, in Deum
 Ipsum erogatur. Hæc in pauperes benignitas
 Hominem ab interitu vindicat, & superstitem
 A morte, immortalemq; penitus efficit.
 Verum quod ad connubium attinet, eliges
 Tibi vxorem de genere tuo, ac prosapia
 Israëlitica, non exteram, vel à domo
 Nostra alienam: nam nos, vti nostri probè
 Vatum sumus progenies. Memoria repetet
 Fili, quamodo maiores nostri repudiauerint
 Extraneorum affinitatem: vxoribus
 De gente sua domum ductis: & hinc est, quod
 In propagandis liberis fuere felicissimi.
 Quos si morum probitate, & vitæ sanctimonia
 Tibi imitandos proposueris, eadem, crede mihi
 Prosperitate vteris, sobolemq; te, & maioribus
 Tuis dignam suppeditabit Dei benignitas.
 Ex alijs facito periculum, tibi quod ex usu fiet.
 Quod tibi fieri non vis, ne feceris alteri.
 Nam nihil impunitum relinquetur: licet
 Error videatur lenis, ac venialis: sua
 Tamen fili aliquando pœna expiabitur.
 Et eo genere prognatus es, vt oporteat
 Ab omni vitiorum genere te esse alienissimum
 Omnibus amicis, facilem, ac comem fac te præbeas:
 Nullius aduersans ingenio, cedens cuiilibet.
 Sic tibi sine inuidia laudem, & amicos facillimè
 Conciliabis quamplurimos. Ebrietatem haud secus
 Ac pestem deuita teterrimam: nec luxuri

Scæzon.
 Oton.

Oton.

Indulgebis: sed grata tibi sit parsimonia,
 Quæ non abs re magnum vectigal dicitur.
 Cuiuslibet salubria aduponenti, proinuis
 Pareto reuenter, ac age gratias. Deum
 Imprimis obsecra, vt omnia tua consilia,
 Omnesq; conatus tuos sua secundet gratia.
 Horum fili quoad vixeris fac memneris.
 Tobi. Dabitur opera pater mi: sed nihilne est amplius
 Quod me velis? Tobæ. Est. Iam annus agitur vice-
 firmus,

Quod in Ragensi prouincia apud Gabelem mihi
 Cognatione proximum, argenti decem
 Talenta deposuerim: nunc quandoquidem ed
 Nobis res redijt, vt pecunia sit opus,
 Dispice quopactò argentum istud queas ab eo
 Auferre, suo ipso reddito chirographo.
 Tobi. Lubens itinere accingar pater: at nescio
 Qua istud ratione occipiam: nam neq; illum, quẽ vocas
 Gabelem noui, neque viam qua in Mediam
 Itur. Tobæ. Quere viæ fidum alicunde tibi comitem,
 Totiusq; itineris gnarum, atque ad me deducito:
 Numerabitur pretium quantum poposcerit.
 De repetendo autem nihil est quod sis sollicitus:
 Dic modò Tobey filium esse te, marsupio
 Hoc, syngrapha que illi oblata, pecunia
 Sat scio, numerabitur propediem: nam vir est
 Probus admodum, ac fide plenus: cum videris,
 Dices hominem quantiuas pretij. Tobi. Age, pater
 Recta in forum hinc concedo, vt queram quempiam.

Sed

Sed quem video huc aduentare adolescentulum
 Ad iter accinctum? Tobæ. Quo tendat roga. Tobi. o. o. o.
 Vbi proprius accesserit.

ACTVS II. SCENA VI.

TOBIAS, TOBÆVS, RAPHAEL.

Eudæcorres.

SALVE hospes honorande. Tobæ. Quid? adestne
 mi fili?

Tobi. Adest. Tobæ. Salue adolescens amande. Raph.
 Diuine

Vir salue plurimum. Tobæ. Frustra mihi salutem
 Precaris o bone, cum omnia mihi succedant
 Parum feliciter: quem si salus saluum
 Vellet, nunquam oculis orbasset senem. Rap. Fac sis
 Animo bono, breui tempus aderit, lumen
 Tuis oculis quo restituet Deus. Tobæ. Faxit
 Ita pater celestis. Sed quò tibi iter est nunc?

Raph. In Mediam recta. Tobæ. Ehem, in Mediam?
 Raph. istac me

Vocant negotiola quedam. Tobæ. Iocône istud,
 An serid inquis mi hospes? Raph. Quid mihi lucrì
 Sit, si mentiar? id quod res est loquor. Sed quid
 Hæc noua sibi vult commutatio frontis?
 Quid applausistis? quidue estis alacres? Tobi. Nunquam
 Ego vidi commodiorem hominis aduentum.

Tobæ. Filius hic meus eodem iter parat. Quid si

Hunc imperitioſiorem tibi *via aſciſcas*
 Comitē? vbi redieris quicquid pretij à me
 Optaris, id optatum feres. Raph. Nihil vile
 Moror lucellum. De mercede agemus tunc,
 Cum filium rediſſe videris ſaluum.
 Tobæ. Iſtud quidem fiet nunquam. Raph. *Cauē*
quicquam

Diffidas. Pulchrè omnes calleo vias, haſq;
 Regiones peragravi frequentius: nulli
 Eum commiſeris tutius. Tobæ *Amabò hoſpes*
Cuius es? aut quibus parentibus queſo
Prognatus? Raph. *Quorſum id percontare? nil referē*
 Ad id quod agimus nunc. Tobæ. *Aueo tuum ſcire*
Nomen, terramq; natalem, parenteſq;

Tuos, priuſquàm committam tibi gnatum,
Cuius ſalus mihi mea ipſius vita
 Potior eſt. Raph. *Ne te ſollicitum habeam, noſtim?*
Hananelem, ſenem illum dico, de ſtirpe
Solomithi maioris? Tobæ. *Quid ni, meum tanquàm*
Hunc filium: quandoquidem mihi cum eo magna
Iam inde uſque à pueritia fuit ſemper

Familiaritas. Raph. *Illius ſum filius Aſarias.*
 Tobæ. *Hem quid ais? igitur ſanguine mihi coniunctus*
 Es. Raph. *Eſt vt dicis.* Tobæ. *Sed ne id mihi precor*
frater

Succenſeas, quod curioſius ſtirpem
Tuam expiſcari non erubuerim. Scis quàm
 Non ſit tutum cuiquam hoc rerum ſtatu quicquam
 Committere ignoto: & curæ eſt mihi gnatuſ.

Raph.

Raph. *Patris probi ſungeris officio.* Tobæ. *Ego dra-*
chmam

In ſingulos tibi pendam dies. Raph. *Mitte*
Inquam pretium. Tobæ. *Quin beneficium hoc tibi*
faxo

Vt dicas pulchrè ſœneratum, vbi natum
Reduxeris incolumem. Scio te mea nunquam
Antehac uſum neceſſitudine, memorem
 Me dices, ac gratum. Raph. *Facile de eo inter nos*
Conuenerit vbi fuerimus reuerſi. Nunc
Vt ſe gnatus pareat tantum iube. Tobæ. *Hem ſili*
 I intro, ac protinus ad iter para te: ne
 Quid huius commodum tua remoretur cunctatio.

Tobi. Fiet.

ACTVS II. SCENA VII.

TOBÆVS, RAPHAEL, TOBIAS.

Trochaici catalectici, partim ſenarij, par-
 tim ſeptenarij.

QUAM ſepè accidunt mi adoleſcens que non
audeas
 Sperare? Oh, vix verbis poſſum conſequi
 Quantum hic inopinatus aduentuſ tuuſ mihi
 Gaudiij attulerit. Raph. *Credo: ſed iſtud quicquid*
commodi eſt

Mi ſenex, vni Deo acceptum referri conuenit.
 Tobæ. *Hè, nunc demum mihi lubet viuere, poſtquàm*
mea

Ex progenie talem te cognouero
 Prognatum. Fac eo semper sis animo, & omnia
 Quaecunque optaris, tibi optata adferet Deus.
 Tobi. Hem adsum pater, haud malè vt opinor ad viã
 Instructus. Tob. Bene factũ fili. Tobi. Iãdudũ meã
 Matri, dam viaticum numerat, vale
 Dixi. Tob. Faxit Deus optimus vt incolumes breui
 Redeatis vterq;. Tobi. Vale mi pater. Tob. Fili bene
 Vale. Adolescens, tibi committo filium meum,
 Tu fac eius curam agas. Raph. Curabitur probè.
 Tob. Hem puer concede huc, meq; intrò reducito.

ACTVS III. SCENA I.

TOBIAS, RAHPAEL.

Eiusdem generis.

APPETIT vespera frater, lassumq; longa me
 Reddidit profectio. Raph. Ad Tigrum deuenimus
 Commorandi hic commodus dabitur locus.

Tob. Tu me deduc ignotũ. Ra. hospitẽ probũ dabo. ad
 Proximas has sedes si videbitur

ca. Diuortamur, quarum semper hospitio feliciter
 Vsus sum. Tobi. vbi voles, nihil in me erit mor. e.

Sed priusquam diuortamur quopiam,
 Ad flumen concedamus rogo, vt pedes
 Sudore, ac puluere turpatos abluam.

Raph.

Vt lubet, sequar quocunque vocaueris. Tobi. Annis hic

ca. Non fastidiendum pr. ebebit refrigerium mihi.

ACTVS

ACTVS III. SCENA II.

ANNA.

Octonarij.

NVNQVAM mihi senectus visa est onus æque
 miserum ac modò,

Postquàm ad atatis inualescentis non pauca incom-
 moda

Multò preterea asperiores super salute filij
 Accedunt sollicitudines. Nunc demum sentio misera
 Quantus sit erga liberos parentum amor: vix vnquam
 animus

Quiescere sustinet: adèd mihi videtur durum, ac graue,
 Dulci ipsius presentia frui non posse. Immo haud parũ
 Anxia sum, ne alicubi algeat circũuentus. Multe simul
 Cõcurrũt suspiciones, quæ meũ animũ diuersum trahũt
 Vix crepidines periculose, adolescentis parum

Circũspecti imperitia: tũ hospes cuius fidei creditus est,
 Ignotus. Sed quid ego nunc dicã de marito, qui illum eò
 Vilis lucelli gratia protrusit? ah, tantã me rem

Tam negligenter agere? saltẽ spectat e fidei viro
 Commisisset, cum ipsi salute filij pecunia
 Prior esset. O insaturabilem habendi sitim.

Quasi non multo satius sit paucillum
 Perdere pecuniæ, quàm filium, vnicam

Nostre senectutis requiem, vitæ subire periculum.
 Cui si quid, quod Deus prohibeat, aduersi in via accidar

Actũ est. perij: mori malim, quã illi superstes viuere:

Adèd nihil sine eo mihi in hac vita dulce, aut amabile
 Viderur.

Scena. tres.

*Videtur. Sed quid me ipsam inanibus excrutio quæ-
monijs?*

*Quicquid id est quod fors feret, infractò præstat ani-
mo perpeti.*

ACTVS III. SCENA III.

TOBIAS.

Trimetri partim recti, partim *σκαζόντες*.

QUID quisque vitet nunquam homini satis cau-
tum est.

Me miserum totus horreo, postquam mihi

Triste illud succurrit periculum. Deum

Immortalem, planè perieram, ni Azarias

Meus mihi succurrisset. Modò in Tigri

Dum me lauo, piscis quidam immanis, ex imò

Profiliens gurgite, me omnis infortunij

Maliq̃, securum, inopinanter hiantibus

Inuadit faucibus. Hic ego formidine

Exanimatus, truculentam beluam branchijs

Corripio, Azarie inclamans opem: cuius

Auxilio superior euadens, prostratam humi

Conficio, confectamq̃, exentero quantum

Possum, cor & sel palpitanti detrahens:

Quæ vsu suum in medicina, vt is asserbat, sunt

Habitura: atque hac de re in itinere plura mihi mox

Se narraturum promisit. Sed eccum: ipse

Foras egreditur.

ACTVS

ACTVS III. SCENA III.

RAHPAEL, TOBIAS. Trimetri.

HEM frater, rursus ad iter
Paremus nos, rectaq̃, pergamus Ragem,
Nusquã cunctantes. Tobi. Adsum Domine, consequar
Quocunq̃ vocaueris. Sed hoc mihi expedi
Amabo, quodnam tandem facies pharmacum
Ex hoc execto piscis corde, ac felle? vix

Credas, quantopere id narrari mihi cupiam.

Raph. Nil te celabo mi frater, namq̃, huic tibi

Non vulgare ariolor oriturum gaudium.

Tobi. Vtinam augur sis verus. Raph. Cor presenta-
neum

Habet remedium, ad exigendos impios

E corporibus mortalium cacodemonas.

Fel autem medicatur oculis albugine

Obductis. Tobi. Hem, quid ais? in patre periculum

Faciam domum reuersus. Raph. Admiraberis,

Vbi videris rem. Verum iam peruenimus

Ecbatana, neque procul ab adibus tui

Cognati Raquelis absumus: igitur

Huc rectà concedamus. Tobi. Placet. Raph. Ac-
commoda

Aurem, teq̃, attentum præbe, quod audies

Iam, ex vsu tibi futurum est maximè. Tobi. Ar-
rexi

Viramque, tu vbi voles exordire. Raph. Hic tuus

SCAZON.

CON-

Con sanguineus Raguel vnica[m] habet filiam,
Nominè Saram, egregia forma iuuenulam,
Bonam, bonis prognatam, & dotatam probè.

Tobi. Parentum virtus, castitasq[ue] maxima
Puellæ dos est. Raph. Moribus in super adeò
Modestis, ac venustis, vt nihil supra.

Tobi. Audio. Raph. Sedulo agam cum eo, vt in ma-
trimonium

Hanc tibi det: tu te idem velle fac intelligat.

Non denegabit sat scio: nec si velit
Maximè, iurè poterit. Nam p[ro]p[ri]et[us] tuum

Nil postulas: tibi enim debetur: vt potè

Qui ei cognatione, ac genere proximus

Es, nec eam contra præceptum Mosaicum

Alienigenæ nuptum locabit coniugi,

Nisi crimen capitale velit incurrere.

Tobi. Nil malim frater, quàm hanc uxorem ducere,

Sed restat scrupulus, qui animum malè habet meum.

Raph. Excessant scrupuli, quid timeas scio. Tobi.

Ferunt

Illam iam olim septem viris nupsisse, qui

Omnes, dum vsu connubij frui parant

Ab Asmodæo principe cacodæmonum

Priusquam in complexum venissent, protinus

Crudeliter interfecti sunt. Periculum

Ex alijs faciam, mihi quod ex vsu fiet.

Raph. Nihil est frater quod vereare, omnem tibi metum

Ademero, meis tantum fac pareas

Præceptis. Audi in quos ius habeat dæmonis

Scelerati immanitas. Qui matrimonium

Brutorum animantium ritu, libidinis

Non prolis procreande gratia ambiunt,

Diuini numinis immemores, bos impetit

Immundus ille spiritus. Tu modo Deum

Veritus, nõ tibi, sed soboli complexum quere: & patris tui Odo.

In memoriam reuoca præceptum, qui tibi

Interminatus est ne coniugem à tua

Stirpe alienam vnquam duceres. Hæc si tuo

Infixeris animo, nihil est quod dæmonis

Exhorrescas insultum: protinus fugam

Dabit, vbi te his armis instructum senserit.

Quare cubiculum ingressus (nam compertum habeo

Illam te hac nocte uxorem ducturum) dies

Tres vide ab vsu connubiali temperes,

Orationibus interea cum ea vacans.

Secunda nocte in sanctorum patrum statim

Admitteris consortium. Nox tertia

Propagandæ demum soboli dicabitur.

Huc vbi vos liberorum procreatio, aut

Humanæ carnis illexerit infirmitas,

Stratum primum relinquitote, Deumq[ue] humi

Prolapsi supplices adorete, vt sua

Vos dignetur clementia: impiumq[ue] procul

Pellat cacodæmonem. Simulq[ue] sumito

Cor piscis, & hinc sub eius vestes sufficium facito: quem Odo.

vbi

Nidorem olfecerit Satan, perterritus

Cubiculo cedit, fugietq[ue] puellam illic:

Nec relictam repetet vnquam. Tobi. Deus bone, Animus tremore simul & gaudio mihi Inhorrescit, dum tam prodigiosa audio Te commemorantem. Faxit Deus vt experiar Propediem, hæc à te fatidico ore dicier. Sed quisnam ille senex, quem conspicio ex adibus Hic prodeuntem, promissa barba ac senio Venerabilem? Raph. Ehem, hic ip[s]us est Raguel, patris Tui cognatus. Tobi. Quid audio? feliciter Sane succedunt omnia, cum ille qui alioqui Esset querendus, vltro nobis venit obuiam.

ACTVS III. SCENA V.

RAGVEL, EDNA.

Septenarij, & octonarij Iambici, excepto primo qui trochaicus est.

QUOTIDIANAE lamentationes filie
 Perpetuaq; orbitatis deploratio, me ed
 Redigit infelicem, vt quid agam, aut vbi fini nesciam.
 Nunquam tam manè eius cubiculum ingredior, neque
 tam vespere
 Vnquam licet de improviso, reuertor, quin conspicer eã
 Singultientem, ac calamitatem deslentem suam.
 Si quando lachrymantem consolariet, ac egritudinem
 Animi afflictioratione pares lenire, nihilo plus
 Efficias, quam si aduersus stimulum calces, aut latrem
 Laues,

Laues. Nec vnquam tam blandè dicere possum, se vt respiciat, Pectusq; inutili mœrere excarnificare desinat. Altius animo inhaeret dolor quam vt euelli queat. Me miserum, adeo rem redisse, vt vnde alij non mediocrem Voluptatem percipiunt, hinc mihi grauis exundet dolor? Iam olim cum mihi coniunx peperisset filiulam, Deum Immortalem quanto perè mihi plaudebam: atque adeo gaudium ex Ea mihi pollicebat perpetuum, ac bene stabile. Quæ simulac grandiuscula esset facta, ita vt illius Ingenium iam nosci posset, tum omnes omnia bona dicere, & Laudare fortunæ meas, qui gnatum haberem Ingenio tali præditam. Verum ex ea miser Quem nunc capio dolorem? facile hic plus mali est, quàm illic boni. O calibatam quouis potiorems connubio. Sed video uxorem, quid dictura sit nescio. Edn. marte mi Oportunè pol te hic stantem reperio. Mitio Noster vicinus ait se cupere, vt ipsi operam des paululũ: Rag. Qua in re? Edn. Equidem nescio, nisi quod inter hunc Et Hegionem ortum sit nescio quid controuersie. Fortasse te ceperunt arbitrum. Rag. Demitor quid fiet. Sequar euestigio. Sed quosnam huc aduentare video

Catal.

Scnat.

Adolescentes? ad nos, ni fallor, iter instituunt. Hęc mane Pauli sper.

ACTVS III. SCENA VI.

RAPHAEL, TOBIAS, RAGVEL,
EDNA. Eiusdem generis.

EGO hac de re hunc adoriar, tu fac dormias
*In utramque aurem: nam quod ambimus, facile
impetrabimus.*

*Pulchrè hominis sensum calleo, tu modo vide subseruias
Orationi. Tobi. Laudabis. Si impetras, quid aliud
Malim, quàm hodie has fieri nuptias. Raph. Quin
commodè*

*Eius quoque adest vxor. Honorande vir, salue. Tobi.
Precor*

*Tibi salutem matrona optima. Rag. Idem cum scœnore
Vobis reprecamur adolescentes humanissimi.*

*Quam bellè hic iuuenis Tobæum fratrem nostrū refert,
Toto corporis habitu? eundem esse putes, et as si cōgruat.*

Senar.

*Edn. Per omnia, ita me Deus amet, ei simillimus est.
Cuius es fratres, aut quibus nati parentibus?*

Senar.

*Tobi. Ex captiuis Niniæ agentibus, è familia
Nephtaliensi. Edn. Nullar vobis est familiaritas
Cum Tobæo fratre meo? aut nostisne senem quempiam
Eo appellatum nomine? Raph. Nouimus probè. Rag.*

Quid audio?

*Valètne? Tobi. Valet quidem, sed oculis orbatu est
miser. Edn. Perij.*

Rag.

Rag. *O miseriam. Vah, dignu est fortuna meliore. Næ
Istiusmodi hominum iam nobis ingens penuria est.*

*Vir est antiqua virtute, ac fide. Oh, nunquam mihi
Quoad vixero, eius ex animo elabetur memoria.*

*Tobi. Tobæus hic quem vos fratrem uterq; appellatis,
pater est meus.*

*Edn. Quid ais? Rag. Nil me sefellerunt oculi, dum
te per omnia*

*Tobæo similem prædicarem. Bone Deus, præ gaudio
Vix sum apud me: Tenèone te cognate mi? ah lachry-
mas mihi*

Ex oculis excutit inopinata hæc felicitas.

*Edn. O saustum ac felicem hunc diem. Rag. quis non
miretur hoc*

*Tantum, ac tã insperatū bonum? Deū tibi mi fili precor
Secundū, ac propitiū, quandoquidè ex integre vitæ viro
Prognatus es. Hem vxor quam primū in intro subducito*

*Te, ac mactato arietè bene saginato, conuiuium appara:
Mox simul omnes sequemur, ac hilarè sumemus hęc diè*

*Quid aliud volui dicere? hęc, Mitioni facito vt nunties,
Mibi esse negotium, ne me expectet: sed huc*

Senar. duo.

Ad nos veniat, si quid habet seræ rei.

ACTVS III. SCENA VII.

TOBIAS, RAPHAEL, RAGVEL.

Trochaici catalectici, partim septenarij,
partim octonarij.

NUNC est tempus frater vt de matrimonio
Sermonè inijcias, dum occasio fert, ac soli sumus.

D 2

Rap.

Raph. *Tace, idipsum in pectore agebam dudū.* Rag.

Nil iam diu mihi

Quod magis vellem euenire, euenit. O Deus

Serua obsecro nobis hęc bona. Hęc, intrò si placet

Commessatum concedamus. Raph. Paulisper mane, ut tibi

Commemorem, qua gratia huc ad te diuertimus.

Nam haudquaquam de nihilo est, quod tam longum iter suscepimus.

Rag. *Atqui id à conuiuio narrabitis oportuniùs.*

Nunc tantum vos præbete hilares, antequam hoc se gaudium

Aegritudo aliqua contamine. Raph. Voluptatē mihi

Crede, geminabit, si facilem, & exorabilem

Te præbueris. Rag. Absit nostrum ut remorer commodum.

Agedum, ausculto. Raph. Hic orat ut nuptum sibi tuam loces

Senar. *Filiam. Quid extimuisi, aut quid taces*

Mi senex? Quod metuis facile propulsabitur.

Nil me præterit quod te sollicitum habet. Age, desine

Terguersarier: Huic debetur iuxta Mosaicę

Legis edictum, ut potè genere proximo, & pijs

Prognatoparentibus, quapropter desponde, ut simul

Iambi. *Leti omnes agitemus conuiuium. Rag. Non dubito quin Deus,*

Cuius inscrutabili consilio omnia geruntur, huc

Vos, lachrymis nostris tandem commotus, miserit:

Quapropter ne videar sequaxiv, lubens tibi

Tobia

Tobia hanc in coniugem tradidero: nam gener placet Ut qui maximè: sed est cur non expediat. Tobi. quid precor?

Rag. *Non opus est prolato. Raph. Rem omnem non- Senar. umus.*

Nihil erit periculi. Rag. Deus istos perdat inuidos,

Qui hęc libenter nuntiant. Tamen meum ipsius

Circumuenisse nepotem meritò credar, ni id proferam

Denuò. Illam iam maritis septem, ne sis insciens,

Non ita pridem in uxorem locaui, qui simul

Omnes nocte prima, antequam ea essent potiti, à demone

Nescio quo sunt interfecti: quamobrem si tuę

Consultum velis salutem, mitte hanc rem, & affinitatem Acatal.

Tibi aliam, potiore, ac commodiorem querito: nam sapit

Is mea sententia feliciter, periculo

Qui sapit alieno. Tobi. Ah, nihil omnino me cacodemonis

Terret assultus: Deo, qui me immunem hæctenus

Ab omni conseruauit infortunio,

Hanc meam committo vitam: apud hunc tutum patet Iambi.

Innocentię confugium. Quapropter sine

Te exorem: alioqui nunquam hodie tam blandè dices mihi,

Vt cibū tecum capiam. Rag. Ah, ne me obsecra, quasi

Hoc te orando à me impetrare oporteat. Scio tibi

Vni deberi, & nulli locauerim lubentiùs:

Sed vereor ut in rem tuā sit. Raph. Erit, tantum Deo

*Fac cōfidas. de spōde. Rag. Age, nil detrecto, de spōdeo:
Tobi. Meritò te diligo cognate mi. Accersi iube.
Raph. Intus id cōmodiùs transigetur. Rag. Vt lubet.
Quis me fortunatior, si hoc conuquum feliciter
Cesserit? Raph. Quam mox intramus? Rag. Hem prae
cedo, vos*

Scenar.

Me consequimini. Tobi. Deus vortat bene.

ACTVS IIII. SCENA I.

PHÆDRA, MYRRHINA.

Trochaici catalectici, fenarij & septenarij.

QUID ais Myrrhina, datūrne illa hodie hospiti
Isti nuptum? Myr. Ita est. Phæ. Qui scis? Myr.
Hera mihi, fortè dum

*Modò sit obuiam, narrauit. Phæ. O senem
Audacem, ò infortunatum adolescentulum.
Cui si exitium moliaris, quò nisi*

*Huc instiges infelicem? Myr. Forsitan
Nunc quam quondam succedet felicis.
phæ. Scis quam feliciter? eodem premio
Quo septem alij nunerabitur miser.*

*Myr. Qui scis, nisi periculum sit factum? Phæ. At in
Adolescente tam generoso id experirier,
An non extreme cuiusdam insanie est?
Non pol se dignum facit herus, qui tam amabilem
Iuuenem ineluctabili periculo obijcit:*

*Ecce quàm iniqui sunt homines prae studio, dum id
quod expetunt,*

Odo.

Effi-

*Efficiant. Myr. Hem Phædra, satin sana es, quæ hero
Maledicas? Vide ne lingue incontinentia
Tibi malum aliquod pariat. Phæ. Quid agam misera?
non queo*

*Quin lachrymem, cum mihi tam audax facinus venit
In mentem. Quid tibi nunc eius formam prædicem,
Cum tute ipsa eum conspexeris modò?*

*Myr. Perliberalis visus est, Deos precor
Vt superstes sit. Phæ. Ne comparandus hic quidem
Est ad illos, quibus olim nuptum data est.
Verùm vt sit superstes, in nobis situm est
Myrrhina. Myr. Cedo, què sic? nam illi bene faxim lu-
bens.*

*Phæ. Rem omnem ipsi clam narremus: sententiam
Mutabit, vbi quod alijs factum est cognouerit.*

*Myr. Hau hau, sanane es mea Phædra? an hoc tibi
Proferendum vsquam videtur? hem, vide
Quam rem agas. Phæ. Adolescentè ex morte reuoca-
uero*

*Ad vitam. Myr. Pol si sapiis, quod scis, fac nescias:
Ne tibi officiosa ista tua incommodet
Curiositas. Phæ. Sanè mihi curæ est, quò hoc fiet
Euenturum. Myr. Et mihi quidem. Verùm quid hinc
Ociosæ diutius moramur, cum omnia
Intus per strepant vndique tumultibus: hinc
Ocyus nos amoliamur: nolo me hinc hera
Tecum garrientem conspiciat. Phæ. I prae, sequar.*

Iambli.

ACTVS IV. SCENA II.

TOBIAS, SARA.

Senarij, septenarij, & octonarij.

BONO animo esto anime mi, Deus dignabitur
Sua nos misericordia, si nostris diffisi meritis,
Ad eius supplices confugiamus clementiam.

Sar. Ita spero. Tob. Procumbamus igitur uterque
in genua, & open

Imploremus diuinam aduersus quam nihil valet
Imbellis furiosi cacodaemonis serocia.

Humani generis conditor, ac propagatur Deus,

Qui primus sacratum connubij sacdas

Inter Adamum, & Euam generis nostri principes

Sanxisti, quos sumus ut hanc nostri matrimony

Societatem, quam iuxta diuinum tuum

Decretum, inter nos hodie pepigimus, ratam

Ac felicem, auffsicamq; atque liberis

Fecundam esse velis, impiumq; procul hinc arceas

Hostem Asmodsum, septem interfectorem adolescen-
tium:

Ne in nos sua eadem immanitate vtatur. Scis Deus.

(Nihil enim te fugit) me hanc non libidinis

Sed sobolis propagande gratia duxisse coniugem

Idq; ex Mosaicæ, atque Israëliticæ

Legis decreto sanguine, ac cognatione proxima

In uxorem ascita. Quare nostri precor

Misertus, ab hostili me dignare impetu tuerier:

Vt me

Vt me iam meditando adorari, vires desideret suas:

Deterritusq; fugiat, cum se inermem senserit.

Sar. Amen. Tob. Eamus nunc in conclaue soror dile-
ctissima,

Vt iuxta Azariæ præceptum ex corde piscis, hæcenus

Penes me in hunc usum conseruato, tuas

Sub vestes suffutum faciam, atque ita Satanae dolos

In me intentatos eludam. Sar. Vbi voles, sequor.

Deus nostris fauere dignetur conatibus.

ACTVS IV. SCENA III.

RAGVEL.

Trochaici senarij, septenarij, & octonarij
catalectici.

CVM iam pridem mens aduersus erummas, indies
In deterius gliscentes occalluerit, nunquam tamē
Talis animo incessit sollicitatio, ac modò:
Aded vt somnum hac nocte oculis non viderim meis.
Quoquò me verto, anxietas, dolor, metus
Vndique circumuallant infelicem. Quàm velim
Has nunquam coisse nuptias: non quòd gener
Aut affinitas displiceat (nunquam enim magis
Aptum, ac filia magis firmum dispexero virum)
Sed quòd adolescentulum mihi sanguine
Ac cognatione proximum, insuper mea ipsius
Filia haud minus charum, periculis
Propemodum ineuitabilibus obiecerim.

D 5

Eius

Eius me miseret, ei nunc timeo, is me nunc sollicitum habet.

*Quod vitam nunquam suadere AZARIE
In mentem venisset, neu cupidum me eò
Impulisset: quod mihi principium est mali. Ah, Deū mihi
Iratum arbitror, qui huic auscultauerim,
Qui tantas suis consilijs confecit mihi
Sollicitudines: cui si restitissim peccatore
Infracto, nihil mihi nunc metuendum esset mali.
Quin & ipse Tobias orare haud destitit,
Donec quod petebat impetraret. Quid tum? num illicò
Morem gestum oportuit? Fuiisset tum quidem
Illi egrè, si denegassem: at bidui, aut
Tridui hac tantum fuiisset sollicitatio.
Post rem secum recta reputasset via.
Nunc nihil loci excusationi est relictum: omnia
Perturbavi, perdi di nepotem, fratrem filio
Vnico fraudavi. Hem canitiem? Me quem prudentis
Et longo rerum vsu solertem, ac vaftrum
Esse conueniebat, nihilo plus sapuisse, quam
Vix egressum ephesiam, ac etate imperitum, denique
In amore occupatum adolescentem? Modò
Aderit vereor, qui ipsum ab Asmodeo demone
Nunciet trucidatum: atque ideo negotium dedi
Cuidam ex famulis, vt sepulchrum noctu clanculum
Effodiat, quò ante exortum solis, si fortè (quod Deus
Auertat) perimatur, sepeliam: ne fabula
Fiamus vulgi, magisq; traducamur, ac probris
Incessamur a superioribus. Sed quid sibi*

Vult

*Vult quod vxorem tam manè? quam besterno die
Ob negotia culinaria ad multam noctem scio
Vigilasse? Eheu, quam metuo, ne ex hac quod doleat
audiam.*

ACTVS IV. SCENA IIII.

EDNA, MYRRHINA, RAGVEL.

Eiusdem generis.

HVC me sequere Myrrha, est quod mandem.
Myr. Hem impera,
Ac puta factum. Edn. Quamprimùm vise quomodo
in filie

Se res habeat cubiculo, num vterque viuat
Nec ne: nā nimis sollicita sum misera, ac timeo omnia.
Myr. Credo hera. Nihilne amplius est, per me quod
curatum velis?

Edn. Nihil, hem, matura reditum. Myr. Iam iam
adereo. Edn. Ego interim

Hic tantisper dum redis, opperiar foris.
Nunquā ita vt nunc animus spe, metu, atq; gaudio fuit
Perturbatus. Rag. Hem vxor, quopactò se res habent
Intus? Num parum ex sententia? Edn. Ab marite.

Rag. Quid taces?
Occidi miser. Ed. Equidè ignoro mi vir, eoq; Myrrhinæ
Nostræ vt visat præcepti, mihiq; rem illicò renunciæ.
Illam hic opperiar dum redeat. Atque eccam bonum
Ædepol, nisi quid me fallit mens, apportat nuncium.

Contem-

Acata

Contemplare vt gestiat. Rag. Mirum ni gaudio:
Procedamus et obuiam. Myr. Vbi ego illam inueniam
cogito?

Vt metum in quo nunc misera est adimam, atque ani-
mum expleam

Gaudio? Rag. Huc huc Myrrhina. Myr. Hem mi he-
re, commode

Pol utranque vos reperio: nuncium

Adfero, cumis vos participes fieri maxime

Optatis scio. Rag. Hem, viuítne? Myr. Viuit. Edn.

Quid, viuít? Myr. Valet

Inquam, ac viuít incolomis. Rag. Quid obsecro,

Num ludis tu nunc nos? Myr. Egone vos! quamobrem?

Rag. nescio,

Iambi. Nisi quia quod impensius hoc esse cupio verum, ed vereor
magis.

Quis nobis felicior, siquidem tu hæc vera predicas.

Edn. Oh, vide sodes, vt nobis certa nuncies,

Ne nos in falsum, idq; breue conijcias

Gaudium. Myr. Egon? quicquam falsi dicam, aut
mentiar

Misera, verissima comperies que adfero.

Dum ingredior gynæceum crepitum prohibeo cardinũ,

Forũumque sonitum: hinc ad lectum placide suspensio
gradu

Ire perrexi, accessi, astiti, suauiter

Inuenio utrumque cubantem. Quid hoc? Numnam vo-
bis parum

Etiã exploratũ videtur quod narro? Rag. Hem, satis

Certa

Certa omnia mea Myrrhina, hesitare dudum desij.
Sed quid ego tibi pro nuncio hoc donem? Myr. Nihil
Quidem: extra officium feci nihil. Rag. Ego te sinam
Sine munere abire, ex Orco qui mortuum
Me reducem in lucem feceris? Edn. O festiuissimũ diem
Rag. Verũm Azariam eccum video stare ante ostium:
in sinum

Huius hoc quod nactus sum effundam boni.

Edn. At nos intrò rectè concedamus Myrrhina, vt

Totam familiam delibutam reddamus gaudio.

ACTVS IIII. SCENA V.

RAPHAEL, RAGVEL, Puer.

Trimetri Iambici.

AD extremos vsque Ægypti sinus, impium
Obtorto collo protraxi cacodemonem:
Atque ibidem frustra conantem eluctarier,
Tam arctis colligauit compedibus, vt huc
Vnquam reuerti non sit integrum. At quis hic?
Hem, Raguel est Numnam hæc audiuit? non arbitror. Sept.
Rag. Deus sum si nulla egritudo huic gaudio
Vnquam intercesserit. Raph. Quis hic se venditat
Beatum? Rag. Oh Azaria, mearum omnium
Voluptatum inuentor, scis in quibus sim gaudijs? Sept.
Scis Tobiam viuere saluum? Raph. Quasi nesciam
Assimulabo. Rag. Assimulabo procul hinc in malam
Abactò rem? Rag. Hè, bene, ita me Deus amet, factũ. Scaron.
Rag.

Rag. Res nulla potest mihi tanta interuenire iam
Vt aegritudinem conciliet. Nescio

Odo. tres. Quid commemorem primum, aut quæ laudē maximē:
Illum qui mihi dedit consilium vt facerem, an me qui
sum ausus id
Incipere. Raph. Neutrum ô bone: Deo vni acceptum
id fieri conuenit:

Qui vestris cōmotus lachrymis aliquando vos respexerit.

Rag. Scio mi frater: neque hoc eo dictum volo,

Quasi citra illius opem quicquam nostra valeat

Industria. Da veniam, homo sum, humani nihil

A me alienum: delirat lingua gaudio.

Rap. Quin moderare affectibus: etenim vt virū decet

Fortem, res aduersas infracto perpeti

Animo: ita nihil intolerabilius, ac Deo

Magis inuisum, quàm dulci fortuna ebrium

Secundus insolescere. Quapropter dum ego

Intus quod restat perago, tu supplex Deum

Interea comprecare, vt hoc tibi gaudium

Velit esse perpetuum, ac stabile. Rag. Moneo probè,

Odo. Proin: & hic, & alibi tibi lubens obtemperauero.

Deum immortalem quantò mihi nunc plus sapit

Sept. Hic adolescens, quā egomet mihi? quā prudēter cōsulit?

Quam comiter simul, ac salubriter increpat?

Quam perspicit omnia? in occipitio oculos quoque

Habere hunc verè dixeris. Vah, me meæ

Pudet canitiei, cùm iuuenem impiberem

Etiannum, longè plus sapere conspicio, quàm

Trocha. Me senem: cuius prudentia adolescentium

Moderari

Moderari conueniebat insipientiam.

Sed commodè venit in mentem. Heus Puer ocys

Ad Sostiam propera. Pue. quid vis dicam? Rag. Vt
statim .

Sepulchrum quod modò effodi præceperam

Iniecta terra obducat denud, ac solum

Scitè exaquet, ne vllum existet vestigium . Pue.

Abeo.

ACTVS QVARTI SCE-

NA SEXTA.

RAGVEL.

Senarij, Octonarij, & pauciores Septena-
rij.

SATIS superq, iam datum est affectibus:
Nunc celebrandus est mihi Deus, qui me sua

Dignatus est munificentia. Ago tibi gratias

Ioua Parentum nostrorum Deus, qui in me

Tot vndique circumseptum calamitatibus,

Tam immensa subito contulisti commoda:

Qui me ex morte in lucem, qui ad vitam ab inferis

Reuocasti. Sed quid ego te laudem mi Deus?

Ah, nunquam tam magnificè quicquam dicam, quin
benignitas

Id superet tua: nam maior est tua erga nos clementia,

Quam vt humana lingua præconio celebrari queat.

Tue

Scalon.

Tua vnus opera estuantis pelagi fluctibus
 Exemptus, incolumis in portu nauigo.
 Tui muneris est quod nostræ pernicies familiæ
 Asmodæus, hisce eiectus ædibus, procul
 Hinc turpiter exulet: tibi cantur epinicion:
 Tibi triumphus debetur soli, nihil
 Etenim hic est, nostræ quod sibi vires arrogant.
 Tu vnigenitos duos miseratus hanc nostram domum
 Ab impuro cacodemone vindicasti: tu mihi
 Talem dedisti generum, qualem nec merui,
 Nec optare ausim vnquam. Quid multis? nox diem
 Ademerit prius, tua quam erga me commemorem be-
 neficia:
 Tot mihi de improviso obiecisti commoda. Vtere
 Porro tua mi Deus in eos clementia, vt
 Incolumes, & ab Asmodæi insidijs tui, suauiter
 Et atem transigant: tuumque ita in se prædicent
 Ac laudibus vebant beneficium, vt tua
 Cunctis innotescat mortalibus benignitas:
 Téque veneretur, ac colat vniuersum hominum genus.
 Nunc, vt diei tempus est, conuiuium
 Splendido instructum apparatu adornari iubebo,
 Ad quod amicos omnes volo vocarier,
 Vt solidum hoc, numeris que omnibus sit absolutum
 gaudium.

Trocha.
 acata.

ACTVS

ACTVS IV. SCENA VII.

TOBIAS, RAPHAEL.

Octonarij.

AB S quiuis homine, cum opus est beneficium acci-
 pere gaudeas:
 Verum id demum iuuat, si de quo nunquam meruisti
 bene, is

Facit. O Azaria mi, ô mi frater, quid ego nunc prædicẽ
 Tuam in me munificentiam? certe nunquam tibi tua
 Satis dignum virtute premium referre queam. Etiam
 Si me tibi in perpetuam seruitutem traderem, tamen
 Tuis erga me officijs paria facere non possem. Rap. tace
 Obsecro, bene collocatum arbitror beneficium, in ami- Scazon.
 cum quod

Confertur. Si qua in re præterea opera mea egeas, im-
 pera,

Ac factum arbitrare. Tob. Deus me oderit, ni te ma-
 gis quam oculos

Amo meos. Si frater esses, qui magis morem geras?

Vtinam sit in quo tibi contra gratificari queã. Sed ad
 Rem. Haud te latet opinor, quo pacto me sacramento

Raguel
 Obstrinxerit, fidemq; dederim, me ante dies quatuor-
 decim

Ex eius non migraturum ædibus: iamq; parentes mei
 Reditum nostrum sollicitè operientes, sat scio, numerat dies.
 Quod si ad dictum tempus nõdũ reuersos nos cõspexerint:

E Immane

Sept.

Immane quantum sollicitudinis illis nostra pepererit
 Mora. *Quare ne aq̄d cunctemur diutius, velim*
Vt assumptis duobus hinc camelis, seruisq̄, quatuor,
Ragem ad Gabelem auunculū recta profisciscaris via, &
Argentū, cuius gratia iter hoc susceptū est, repetas: dein
Ad nuptias meas tecum reuerti dignetur, roges.

Scnat. 4.

Tantisper nunquam te morabitur scio,
Quin habeas illud quo die illuc veneris:
Si modò suo illi reddito marsupio,

Sept.

Quid sit, quod me hic detineat, commemoraueris.
 Raph. *Neque hic, neque alibi vsquam erit in me mo-*
ra. Nullum defugiam

Laborem, dum profum tibi. At nihilne praterea? Tobi.
 Nihil,

Nisi vt nobis, si fortè difficiliorem se prabeat,
Blandicijs huc istum pellicias senem. Raph. Agedum,
dabitur opera.

Tobi. Faxit Deus vt tibi eunti, ac redeunti salus ipsa
sit comes.

ACTVS IV. SCENA VIII.

SOSIA, MYRRHINA.

Trochaici senarij, & septenarij, partim ca-
 talectici, partim acatalectici.

TOTVM hunc propemo dum cursando, acambu-
 lando

Contrinui diem: perreptavi vsque omne oppidum,

Ad

Ad forum, ad macellum, & quò non? dum quæ opus
sunt

Ad nuptias paro: vix arbitror decem
Famulos tot suffecturos negotiorum
Occupationibus. Nec quicquam nunc magis
Metuo, quàm ne denuò hinc aliquid miser
Extrudat: quod si fit, actum est, perij. Postulem
Nunc me defatigatum refocillariar
Siliceret. Sed miror quid Myrrhinam
Cantharis duobus conspicio suffercinatam,
Alloquar. Hem mea Myrrhina, quid sit, quid agitur?

Myr. Rogas?

Quid fiat: tota donus perstrepat rumoribus,
Omnes nostrarum rerum satagimus: interim
Tu, quasi nihil sit, quod intus agas, ante ostium
Hic ociosus restitas? Sof. Quinam malum
Ociosus, qui me hodie sursum cursitando
Ac deorsum, adèò defatigauerim, vt
In cursu ferè conciderim miser: atque istud hic
Dum tu accedis, stomachor mecum. Myr. Vix tibi
Gratum faciam Sosia? Sof. Nihil malim, si quidem
Posses. Myrrh. Posses maximè, si lubeat. Quid
tibi

Hoc vini placet? Sof. Hand malum hercule: quid tum
postea?

Myr. *Hinc haustum tibi plenis propino faucibus.*
 Sof. *Oh, bearis, si hanc mihi prestes munificentiam. Cedo oco.*
Cantharum sodes: gratum me, sat scio,
Dices, ac memorem. Myr. Quid ais: equidem iocabar

Iambi.

Stultè. Sof. *Garris? si viuo, mox referam gratiam.*
 Myr. *Agedum inepte, resiste, quò fugis? Sed parcius*
Mi Sofia, ne sentiat herus: nam scis quam sit ad
Has res perspicax: & noni ego ingluuiem tuam.
Hem, perij, dimidium exhausisse vinosè: mox
Vapulabo misera. Sof. *Abi stulta, nescis fallere*
Homines: quod factum est dispendij, vide
 Oco. *Sarcias.* Myr. *Quo pacto amabo?* Sof. *Uah, nescis? in-*
fusa aqua.
 Myr. *Dixi pulchrè, si verbera mihi velim*
Lucrifacere. Sed ostium concrepuit, pratinus
 Iab. duo. *Intrò fugiamus, ne quis forè hic nos opprimat*
Otiosè garrientes: sequere me. Sof. *Sequor.*

ACTVS IV. SCENA IX.

GABEL, RAPHAEL.

Senarij.

INCREDIBILIA sunt quæ narrasti modò:
 Deum immortalem nihil vnquam in vita mihi
 Renuntiatum est gratius. Sed accipe, hem,
 Lectum est, conueniet numerus quantum debui.
 Raph. meritò te amo mi Gabel, & habeo gratiam.
 Gab. Præsertim vt nunc sunt mores, adèò res redijt,
 Si quis quid reddit, magna habenda est gratia.
 Raph. Verùm dicis, perfidiarum plena omnia.
 Sed quid gestis? quid due es alacris? Vulgus hominum
 Scazon. *Si quando numerandum est paucillulum, frontem*

Auerfus

Auerfus *contrahit illicò, supercilia*
Adducit, ambages querit, quin aufugit
Non raro creditorem eludens. Cæterum
Vbi fides est, si roges, nihil pudet.
 Si infestis, ibi tum impudentissima eorum est oratio Sept.
 Quis tu es? quid tibi rei mecum est? adèò vt tibi
 Amicum inimicum beneficio efficias tuo.
 Atqui hoc genus hominum non sibi solum male
 Consultit, at reliquis etiam, qui nihil male
 Vnquam meruerunt, perfidia sua fidem
 Planè abrogat: cum ex illorum impudentia
 Horum quoque ingenium metimur. Te simul
 Ac depositi commone facerem, tuo tibi
 Oblato syngrapho, quam nihil omnino sis
 Commotus, tua fuit inditio oratio.
 Adèòque admonitus nihil offensus es, vt mihi
 Nunc multò videaris quàm dudum hilarior.
 Gab. Ita decet ò bone. Cum deponeretur, mihi per- Oco.
 sua seram,
 Ea conditione esse creditum, vt statim
 Vbi ipse reposceret, esset restituendum. Et licèt
 Non admodum lauta mihi domi res sit, tamen
 Vnum hoc curauis adhuc, vt mihi esset fides.
 Raph. Felix qui eo sis animo. At insuper aliud est,
 Quod multò mihi præcepit accuratius.
 Gab. Quidnam obsecro? Raph. Vt ad suos illuc te
 nuptias
 Adducerem. Gab. Luberet, nisi iter longius
 Esset: & etate infirmum hoc est corpusculum.

E 3

Raph.

Raph. Nil opus est viribus: ueheris commode:

Tum fabulis itineris edulcabitur

Sept.

Molestiam. Gab. Suadere noli. Raph. Quid ni suadeam:

Immo haud omittam, ni exorcem. Gab. Quamuis animus

Non mediocriter à proficiscendo abhorreat,

Tamen cum vos tantoperè istud velle video,

Age, fiat, promitto. Raph. Pol te dignum facis

Mi Gabel: intro igitur, ut te pares. Gab. Age.

ACTVS V. SCENA I.

RAGVEL.

Octonarij, septenarij, & senarij.

QUIDNAM in rebus mortalium tam succedit feliciter.

Quod non suam habeat admistam aegritudinem?

Ita profectò natura comparatum est, ut dolor

Voluptati comes indiuiduus consequatur. Plus mihi

De improviso, ac præter spem obiectum est gaudij,

Quàm vnquam à Deo fuissem ausus sperare. At nunc vide obsecro,

Quantum mea hæc felicitas mihi sollicitudinū adferat:

Cum filiam meam nepoti nuptum do, iubeo fidem

Mihi det, se intra dies quatuordecim domum ad

Parentes non reuersurum: sperans diuino

Conuictu, ac familiaritate illum ita deuinctum fore,

Vt aut nunquam de patria repetenda cogitaret, aut

Saltem

Saltem se propediem reuersurum promitteret.

Nunc neutrum impetro nisi. Venit hodie ad me, mi pater,

Inquit, decimus quartus iam agitur dies, qui me à fide tibi

Data liberat: animus est iam pridem domi

Apud parentes, quos mea non mediocriter

Sat scio sollicitat cunctatio. Quare precor

Vt mihi iam illuc pace tua vnà cum coniuge

Reuertiliceat. Nam nisi ad diem dictum

Præsto adfuerimus, aut nos in itinere dolis

Grassatorum circumuentos, trucidatosq; vel

In morbum illapsos, aut aliud aduersi quippiam

Incurrisse suspicabuntur. Ad hæc quid me censent ulli Troch.

Potuisse verbum proloqui? penitus obmutui

Primum: dein mihi redditus: Nihil, inquam, natæ mi

Aequè malim, quàm te hic apud me quoad vixero, cū filia

Aetate agere: sed iam dudū te hic inuitū herere video:

Pedes tibi pruriunt, ardentq; fugam: quare tuis

Si pergam affectibus aduorsarier, nihilo plus agam,

Quàm si Ætiopem dealbem, aëremue verberem,

Hoc vnum tantum me à te exorare sinito,

Vt post annum tuos apud parentes exactū, huc iterum

Commigretis: sat habeo, si istud impetro

Cum gratia. Nihil respondes? age, non omittam, nisi

Istud quod ambio exorauerim prius.

Hic cum eius orata reminiscor, nequeo quin lachrymæ miser.

Mi pater, inquit singultiu's, qua fronte ego patres meos,

E 4

Quo-

Scazon.

Quorum senectuti unicum sum præsidium, audeam
 Deserere? tum pol vel quouis carnifice me
 Immaniozem deputem. Quæ illis vita sine me
 Non tristis, austerâ, tetrica, atq; amarissima futura sit?
 Equidem mori malim, quàm eos per me ad mortem
 adigi.

Quid multis? His lachrymis ad misericordiam
 Reductus, facio illi egrè demigrandi copiam:
 Omnemq; rem familiarem, capras, boues,
 Asinos, oues, seruos, ancillas, reliquamq; supellectilem,
 Substantiamq; tam auream, quàm argenteam,
 Ex æquo cum ipso diuido, lachrymans identidem.
 Tandem cum perpeti non possem amplius, huc effugi
 foras:

Nunc ille abitum parat. Sed sicine à me abire filiam
 Sinam in salutatam? ah, quid ago demens? quantum il-
 li peperero
 Sollicitudinis? at at, quid hoc! perij miser,
 Omnes ex nostris ædibus simul exeunt,
 Totus tremo, horroꝝ postquam horum mihi in
 Mentem venit discessus: ô dolor grauis.

ACTVS

ACTVS V. SCENA II.

TOBIAS, RAPHAEL, RA-
 GVEL, SARA.

Trochaici catalectici senarij, & septenarij,
 admittis paucis octonarijs.

INGENTES Iouæ meritò gratias ago,
 Cùm euentre hæc nobis frater prosperè. At
 Quid remoratur coniugem? Raph. Ægrè auellit
 Maternis complexibus: iam iam sequetur, Acat.
 Atque eccam. Tobi. Et socer nescio quo clanculum
 Se subduceb at modo. Raph. Humani istud ingeni est
 Argumentum. Amor parentum in liberos
 Quantum valeat, equidem haud ignoras Tobia.
 Non animaduertis gnate, abitu hūc miserè sollicitarier?
 Atque ea hinc clam discesse gratia,
 Ne quod animo egrè est conspiciat? Rag. Occidi miser,
 Quæ posthac futura est vita, cùm in mentem venit
 Solitudo? sed aliò deflectunt viam.
 Quid si reuocem? Heus heus resistite. Raph. Tobia
 Socer est qui reuocat. Tobi. Profectò is est ipse. Rag.
 Quid est
 Mi fili quòd ita properas? iam iam redissem, paululum
 Si cessasses. Tobi. Mirabar quònam abieras pater,
 Rag. Non procul. Sed quid tibi placet filie
 Dos? Tobi. Regalis mihi visa est opulentia:
 Quanquam dotata est satis, quæ morata est bene.

E 5

Rag.

Rag. Oh, patris simillimus es. Hem filia,
 Fac te tali dignam præbeas viro:
 Illiq; per omnia morem gerito. Sar. Dabo
 Operam mi pater. Rag. Tum socerū, & socrum qui tibi
 Iam in parentum succedunt locum, haud minus
 Quam me, matrem tue reuocare. In domesticis
 Administrandis negotijs, quæ propria
 Est matrone functio, vide sedulam

Act. Naues operam: vt quemadmodum foris maritus,
 Ita tu rem domi augeas industria.

Sic vestrum Deus fecundabit conubium:
 Liberofq; suppediet tales, qui tuis
 Coniugisq; digni videantur maioribus.

Sar. Memorem dices te monuisse mi pater.

Rag. Ceterum tibi Tobia mi hanc in manum

Do, & tuæ mando fidei: tu illi pater

Posthac, tu maritus, tu patronus, tu. Tobi. Ah pater,
 Ne lachryma, magnificentius habebitur, quam si domi
 Sit tuæ. Sed est præterea quippiam

Quod nos vis pater? Rag. Nihil nisi vt bene

Prosperetq; valeatis omnes. Sar. Vale

Mi pater. Rag. Vale, vale, inquam, gnata, postremum
 Vale.

Discrutior animi, hócce tam subito mihi

In tristitiam commutatum gaudium?

O mutabilem, ac volucrem rerum omnium

Conditionem. Sed quid inanibus me macero

Questibus? Vah, eijciunda hæc hercule est

Pectoris mollicies, nimis indulgeo mihi.

Generum

Generum nactus sum ex animi sententia:
 Filia talem repperit virum, qualem ipsa ne
 Sperare vnquam auderet. A smodus procul
 Aedibus nostris eiectus, cruciatur bolum hunc sibi
 Ereptum esse è faucibus. Postremo omnis res in vado est.
 Quapropter videndum ne animi sit parum
 Grati, nunc id incusate, quod votis frequenter vt
 Eueniret, optauit ardentissimis.
 Multa ex quo fuerint commoda, eius æquum est ferre
 incommoda. Iambi.

ACTVS V. SCENA III.

TOBIAS, RAPHAEL.

Septenarij, partim recti, partim σνάζορτες.

R E ipsa comperio mi frater, nullam rem tam arduã
 Ac difficilem esse, quin leuis, facilisq; fiat, si
 Adsit alacritas, vel reditus hic, quam mihi non est
 Laboriosus, præ vt nuper erat discessus. Iam Acrim,

Vti vides, deuenimus, & ad eò de via non sum
 Defatigatus, vt vel Niniuen citra moram rectã
 Hodie contendere luberet, ni coniuge, & grege
 Seruorum, & ancillarum iumenta nostra agentium
 Essemus impediti, quæ relinqui haud expedit. Troch.

Raph. Est istud quidem vt dicis Tobia: verum mihi
 Si & hic, quemadmodum in alijs hætenus, ausculta-
 ueris,

Non hic pernoctabimus: at quod superest vie
 Incunctanter perficiendum arbitror. Non te latet

Scna.

Diem

Diem quo nos domi futuros pollicebamur,
Iam pridem nuptiarum præterijſſe mora: patrem
Matremq; dolore ſimul, atque metu contabescere:
Quemq; diem illis annum videri. Tobi. Nil quidem
malim

Sedat.

Azaria, ſed quid coniunx, reliquæq; quas
Iam deſeſſas longinqua reddidit profectio?
His longius hoc die ſi ſit eundum, periculum eſt
Ne in media anhæle deficiant via. Raph. Scio, ſed eas
Committemus, apud quem modo prandebamus, hoſpiti
Tobi. Satin' tutò? Raph. Oh, deſine malè ſuſpi-
cariet, vir eſt

Virtute, fidè que antiqua. Tobi. Sed non nouerunt viã
Si ſole conſequantur poſt, nec ubi aberrent vereor.
Raph. Eidem vt deducat dabimus negotium: in ſuper
Nimuen ſimul ac peruenerimus, aliquot famulos vie
Pulchrè gnaros, eis obuiam mittemus. Tobi. Quid? tibi
Si ex vſu iſtud fore videtur, age lubens obtempero.

ACTVS V. SCENA IV.

TOBÆVS, ANNA.

Trimetri.

QVOTIDIE magis auget ſcit mihi de filio
Solicitudo, & quò abeſt diutius, hoc eum
Deſidero impotentius. Me nullus eſt
Opinor calamitoſior, neque cui magis
Bonæ felicitates aduerſe ſient.

Eben

Eheu quot iam annos natali eiectus ſolo,
Hic ſeruitutem pertuli grauiffimam!
Quot incommoda peperſſus! denique quo nihil
Tum accidere mihi poſſe arbitrabar triſtius,
Viſu ſpolior miſer. Tamen hæc ut cunq; mens
Tulit hæctenus ægritudines. Nunc vt nihil
Moleſtiarum deſit, maior in ſuper
De filij ſalute mihi obijcitur metus.
Ad hæc accedit vxor rixoſa, haud leue
Profectò malum: cuius querimonij mihi
Iam pridem aures calent, at at oſtium crepat,
Mirum ni illa eſt: tacebo, vt quis ſit audiam.
An. Si res mihi ſecundæ eſſent de filio,
Iam dudum veniſſent. Tobæ. Eſt ipſa. An. Ah, quas meum
Anxietates mihi conſecit ſilicernium.
Tob. Ecce antiquum obtinet. An. Qui modò foras, ſibi
Dum verba parata ſentit, neſcio quò proreperſerit. Sept.
Sed oportune hic ſtantem reperio: adoriar,
Vt in eum, quod animo egrè eſt, euomam. Bone
Vir, ſalue: ecquid remoratur filium? viden?
Tuo conſilio iam me miſerè ſolicitariet? Sept.
Infortunatior pol me mulier nec eſt,
Nec fuit vnquam, tali viro quæ nupſerim.
Tobæ. Ah pergin' lingue vri petulantia? quaſi
Iſthic minus mea res agatur quam tua.
Si quid nobis aduerſi forè euenerit,
Mihi maior ſuſtinenda eſt portio: atque ob id
Nequaquam ea res mihi neglectui fuit.
An. Niſi fuiſſes incoogitans, pecuniam

Hanc

Hanc perdere maluisses, quàm periculis
Tot, tantiq; obiectare filium: neque
Ignoto commisisses adolescentulum.

Tobæ. Muliere iniqua nunquam quicquam iniustius,
Que, nisi quod ipsa facit, nihil rectum putat.
Opinione melius res cedit arbitror.

Scazon. Non cogitas quàm longè hinc absit, & nostri
Mores hominum, ad numerandum quisq; est tardior.

An. Tandem huc tua se recipit oratio? virum
Nonne aiebas Gabelem esse optima fidei?

Sept. Quicum vel in tenebris micare sit tutissimum?
Si incolomis esset, iam hic adesset sat scio.

Quando iandudum dictus præterijt dies.

Tobæ. Non cessabis dijudicare istud prius,
Quàm quid veri fiet certo rescueris?

An. Nescio quid animus mihi mali præfagiat.

Tobæ. Noli te macerare obsecro: quin pectore

Quieto sis potius. Quid lucri sit, tibi

Scazon. Si solitudinem adferas, cum idem sit vel
Nolenti perferendum tamen? An. Eheu mihi hic
Sola videor, ille quia hinc abest diutius:

Et eius mihi curæ est salus. Tobæ. Adeo? putas

Me omnem penitus exuisse humanitatem, vt hoc

Scazon. Non mihi itidem, vt tibi doleat? Quasi nondum
Etiam satis quàm tenerè adamem hunc perspexeris?

Sed quid profuerit si me pergam affligere?

Quid aliud quàm malum conduplicem mihi?

Multum iuuerit animus in re mala bonus.

An. At vereor, si modo viuat, ne miseram alicubi

Vitam

Vitam in sordibus, erumnisq; exigat. Tobæ. Pergin?

Eandem nobis toties cantiunculam
Occinere? interijt, perijt, quid sit nescio.

Quin ipsum saluum tibi iam spero propediem
Hic ad futurum. An. Spe niti miserrimum est.

At utinam ita Deus faxit. Tobæ. Faciet, fac modò
Diuine non diffidas munificentia.

ACTVS V. SCENA V.

TOBIAS, RAPHAEL, TOBÆVS,
ANNA.

Trochaici septenarij, & octonarij catalectici.

QVAM nos exoptatos arbitrare parentibus
Venturos Azaria, qui iam reditum nostrum ar-
bitror

Propemodum desperant? Raph. Lachrymabunt præ
gaudio

Tobia, vbi saluos redisse nos conspexerint.

Az. vide ne nostrarum admonitionum nunc immemor

Sis: tenes quid dicam? de felle loquor, quo patri

Amisum recuperes visum. Tobi. Hæ, teneo. quid putas

Successurum si experiar, dic sodes? Raph. Non minus

Iuuerit hic fel, quàm cor in abigendo demone:

Tantum diuino confisus numini, Deum

Ora, vt nostros conatus sua secundet gratia.

An. Mi vir, nescio quos procul huc conspicio

Aduentare: duo sunt, alter filio, alter haud

Mulsum

Multum dissimilis ei, cui creditus est, adolescentulo.

Tobæ. Faxit Deus vt filius sit. An. Quò oculos inten-
do acrius,

Hoc illis mihi videntur similiores. Tobæ. arrige

Aures Tobæ. Oh, crucior oculos meos nihil

Quicquam prospicere. Raph. Ehem mi Tobia, matrem
ac patrem

Modò ne me fallant oculi, pro foribus stantes conspicio.

Tobi. Sunt? Hem cerè sunt: qua gratia hìc consistat
nescio.

Raph. Quid? nostrum operiuntur aduentum. An. Cer-
te ipse est

Acatal. Mi vir. Tobæ. Hem, quid ais? An. Cum eodem qui-
cum hinc est profectus

Comite. procurrã obuiam, atque in amplexu illi prorua

Tobæ. Rapè me sodes tecum, quid me solum deseris?

An. Hem, mi gnate, hem gnate mi: saluum te gaudeo

Acatal. Aduenisse. Tobi. Credo mater. An. Salua sum, que
te valentem

Atq; incolumem redijisse intueor. Tob. Sed quid pater?

Valuitne vsque? An. Eccum tibi pro foribus. Tobi.
interij miser,

In terram, dum te consequitur, procul ab ædibus

Scna. tres. Pronus illabitur. Ah, quam vereor ne læserit

Se. properemus, vt tollamus. Mi pater

Quidnam hoc est mali? siccine te hìc esse humi

Prolapsus? dolètne quippiam? Tobæ. Nihil

Quicquam mi fili: & si quid doleret, nunc vel immorì

Mihi tuis dulcissimum foret complexibus.

Tobi.

Tobi. Frustrà me saluum reuersum arbitrarer, nisi &
Te pater mi incolumem, ac saluum offenderem. Tobæ.
Deum

Immortalem, præ gaudio quid agam, vel quid loquar Iambi.

Planè nescio. Nalla mihi res posthac potest

Tanta interuenire, vt ægritudinem adferat.

An. Mi fili, Deus nouit quàm miseram exegerim

Te absente hìc vitam. Tobæ. Hem Tobia, redistin? so-
lus? Hospitem

Nòmne reducis tecum Azariam? Tobi. Quid n̄ pater.

Tobæ. Ubi igitur est. Raph. Hem, præsto sum To-
bæ. Tobæ. Cedo manum

Mi frater, quò te amplectar, ac exosculer: tibi

Bene faxim lubens, qui incolumem mihi restituis filium.

Sed quid? qua vos gratia iſtuc miseram,

Accepistis argentum à Gabele? Tobi. Ad assem mi
pater,

Conspecto chirographo, numerauit protinus.

Tobæ. Bene meherculè factum, gaudeo. Raph. Im-
mo si scias,

Quid boni adferamus præterea, tum iſtud magis

Dixeris Tobæ. Tobæ. Quidnam amabò? Raph. Idq;
triumphaueris

Serid. Tobæ. Quin dic, quid est? Raph. Nihil medito-
cre est. Tobæ. Enecas,

Rem paucis eloquerè obſectro. Raph. Adducimus tibi
norum. Tobæ. Hem

Tobia, vxorem iniussu meo? Tobi. Gaudebis, sat scio,

Pater vbi cognoueris cuius sit filia.

F

Tobæ.

Tobæ. Cuius? Tobi. *Raguelis cognati nostri.* Tobæ.
Hem, bene,

Ita me Deus amet factum. *Audim vxor hic quid dicat?* An. Oh,

Quid ni audiam. *At ubi illa est? Quid caussa est quod non adduxeris*

Sena.

Huc tecum ad nos? Tobi. *Rage eam reliquimus Cum grege ancillarum, & seruorum, boues, oves, Asinos, & camelos huc ad nos trahentium.*

Que simul si adduxissem, multo huc venissem serius: *Et sciebam quantopere vos nostra affligeret mora.*

Tobæ. *Vnde tanta tum pecudum, tum mancipiorum copia?*

Tobi. *Cuncta hæc Raguel gnatæ dedit doti.* An. Oh, *lachrymæ mihi*

Erumpunt præ gaudio. Rap. *Tum tantam auri, argenteque vim*

Vt regalem vos videre credatis opulentiam.

Tobæ. *O inexhaustam numinis diuini munificentiam. In nunc vxor, ac deum nos destituisse clamata.*

An. *Mi vir, peccatum à me maximum est. Sed non oportuit*

A vobis relictas. Tobæ. *Quid si nos nostrum Syrum Illis obuiam mittamus?* An. *Certè, si ille occurrerit, Multo propius ibunt, & minor futura erratio est.*

Nam via peritissimus est. Tobi. *Mater consulis probe.*

An. *Intrò igitur concedam, vt hoc ipsi dedam negoti: Nisi quid dissentis mi vir,* Tobæ. *Iube properet, quantum potest.*

ACTVS

ACTVS V. SCENA VI.

TOBÆVS, TOBIAS, RAPHAEL.

Versus eiusdem rationis.

NVNC experior frater nequaquam frustrarier
Qui in Deum omnem spem suam, fiduciamque
conferunt,

Idem & hoc si tibi fili mi planè persuaseris,

Multa in pectore, mihi crede, tibi considebunt bona:

Tobi. *Annitemur pro virili mi pater.* Raph. *Nunc Tobia*

Fel quod dixi profer, eoque patris leniter

Illimito oculos. Tobæ. *Quam rem tu nunc occipis fili? ah, vide*

Sodes, ne malum pro remedio nobis exasperes.

Tobi. *Nihil est quod metuas pater.* Raph. *Vin' quod libenter audias*

Nunciem tibi Tobæ? Hodie pristinum tuis

Oculis visum restituet Deus. Tobæ. *Mi hospes, vtinam ratum*

Sit quod prædicas. Tobi. *Caue eius pollicitationibus*

Diffidas pater: nihil vnquam ex eius consilio mihi

Susceptum est, quod non successerit feliciter.

Dicas diuino æstro percitum: aded nihil ipsum fugit.

Huic vni hoc nostrum acceptum referri conuenis bonum:

Vt potè cuius suasu, atque impulsu sunt transacta omnia.

Tobæ. *Scio fili, atque ob id magis sollicitus sum, quo munere*

F 2

Nunc

Nunc tantam erga nos compensem beneficentiam.

Raph. Si vobis quid feci, aut facio mi senex quod proficit,

Istud haud mihi, sed diuinæ debetur gratiæ.

Ac proinde, nihil à te precij repeto. Tobæ. Ah, premium me putas

Ingratum. Certum est, nunc tibi contrà referre gratiam,

Vt penes me esse positum pietatis præmium scias.

Quodcumque à me donum optaueris, optatum feres.

Rap. Nil moror munera: abundè mihi magnum præmium

Acata.

Arbitror relatam, quãdo id quod feci gratum esse vobis
Perspicio. Tobæ. Tace sodes, non committam ingrati-
tudinis

Vt crimen, quo vix scio, an aliud detestandum magis
Reperiat flagitium, incurrisse videar: atque eo
Genere prognati sumus, vt nos de deceat admittere
Quicquam, quod hominum vulgus meritis irrideat. At
nescio,

Quid mihi solito acrius pungant, ac pruriant
Oculi, vix manum abstineo. Raph. Frica quantum potes
Mox squammæ, quæ nunc impediunt visum, decident.
Tobæ. Hæm, vide amabo, ne me frustra in letitiam
conieceris.

Raph. Itane paruam mihi apud te esse fidem? ah, ab-
sit dubitatio.

Tobæ. Nil dubito quicquam: tu modo, quod factum sit
opus, impera.

Raph.

Raph. Nihil ad hanc rem, quam paramus nunc, necesse est amplius:

Tantum firmiter diuino fac confidas numini,

Et nihil te nostra fallent promissa. Sed intro statim

Hinc concedamus: volo vniuersam familiam tuam

Admirandum illud spectare prodigium. Tobæ. Age-
dum, si lubet,

Duc me. Ecquis me fortunatior futurus est?

Siquidem te dæcalum posthac imbiliceat contemplarier.

ACTVS V. SCENA VII.

SYRVS.

Partim septenarij, partim octonarij.

O POPVLARES quot, quantisque subito
commoditatibus

Hero meo Tobæo Deus hunc oneravit diem?

Cui de improvisis tot hodie congruerunt commoda?

Adeo vt si quis rem ignoret, fabulã se audire existimet.

Primum gnatus vnicus, cuius reditus iam propemodum

Desperabatur, redijt incolumis: pecunia,

Cuius gratia iter tam longum susceperat, domum

Relata. tum uxorem istinc secum adduxit, mulierem

Apprimè nobilem, & magnifice dotatam: in super

Cognitione proximam. Atque hæc tui non maxima

Minimèque vulgaria iurè videantur commoda?

Tamè ne cõparadũ quidè ad ea est id, quod narrabonũc

Quod ni hisce oculis aspexissem ipse, nunquam crederē,
Etiam si vel centum istud verē contigisse deierent.
Modo ad me venit heras, heus tu inquit, Syre, protinus
tibi

Posthabitis rebus omnibus, proficiscendum est Acrim,
Nam sius meus ad duxit secum uxorem, quam ibi
Eo quod de via defessa esset, cum ancillis aliquot, ac
Famulis, umentisq, quibusdam reliquit: & viam
Ignorant, quapropter, quantum potes, illis obuiam
Procurre, & ad nos huc deducito. Hic ego

Senar.

Dum ex adibus cum dicto prouolare paro, ab Azaria
(Nam id hospiti isti nomen esse intelligo) reuocor.
Resistenti concede huc, inquit, seruule in triclinium.
Non possum inquam: at paulisper, saxo videas rem omnium
Multo prodigiosissimam. Reuertor denuo.

Senar.

Ibi tum video herum confidentem, filium
Et heram, aliosq, non paucos circumstantes: quid fiet
Demiror. Tandem hospes: Qua gratia, inquit, hac
vocaerim

Vos, paucis aperiam. Ne quis vestrum sibi persuadeat
Huius senis tot hactenus arumnis, ac calamitatibus
Exerciti, officiosum in sepeliendis mortuis
Deo displicuisse obsequium, videte quam magnificum
hodie

Sue pietatis laturus sit premium. Quandoquidē ut ex
Omni parte hoc, quod in itinere diuina beneficentia
Filius est consecutus, perfectum sit gaudium,
Visum, sine quo insuauia hac omnia futura sint,
Vobis presentibus iam illi reddet Dei benignitas.

Age-

Agedum adeste, & spectate prodigium. dein ad herum
Conuersus, tu modo mi Tobae, inquit, vide tua
Ne quod Deus indulget, tibi intercipiat diffidentia.
Ad hanc vocem proficiens ē sede senex: Quid diffi-
dam, ait,

Azaria frater mi, cum iam squame ab oculis decidant.
Atq, o prodigiosam Dei clementiam, iam non minus
Quam olim mihi prospiciunt oculi. Video coniugem,
Gnatumq, Tobiam, vniuersamq, meam familiam
Hic propter me consistentē. Nos gaudio simul & metu
Stupentes, ad calum sublati manibus, flexuq, genibus
Deo agimus gratias, lachrymis prae gaudio ex oculis
Nobis erumpentibus. Herus interea nunc filij,
Nunc itidem hospiti Azariae inherens complexibus,
Nescit quibus officijs tam raram erga se munificentiam
Cōpenset. Quid multis? tota domus undiq, per strepit
Leticia. Nunc ego, vti iussit heras, noue nuptae obuiam
Proficiscor. Quin herus insuper, quantum audio, cum
coniuge

Ipsē sequetur propediem. Properabo igitur, ne quis hic
Me otiosē etiamnum garrigentem forte reperiat.

PER ORATIO.

Trimetri.

NON est quod hic motemini diuitius,
Hos nostros qui spectasti ludos scenicos,
Intus si quid restat peragetur clanculum:
Ne vestra abusi videamur patientia,

F 4

Si lon-

Si longiori hic vos detinearitis mora.
 Sed heus heus quid mihi occipitium obuertitis?
 Resistite parumper. Priusquam hinc domum
 Vos recipiatis, que ex vsu futura sunt
 Maximopere, vobis paucula instillauero.
 Quicumque sacris continetur literis,
 Ad nostram sunt salutem prodita. His Senex
 Tobæus inuictæ exemplar patientiæ,
 Tot vndique circumseptus calamitatibus,
 Nec animum despondens tamen, quem non licet
 Gramissimis intricarum infortunij,
 Eo sua reducat tollerantiæ,
 Ut temporarij luctura commodi, aut
 Nihil quicquam moueatur, aut certo minus
 Se pergat affligere? ratus quod a Deo
 Immittitur, quamuis molestum, ac asperum
 Appareat, nihilo minus tamen sibi
 Salutis fore: quin hunc suum luctum breui
 In gaudium commutatam iri: cum nihil
 Adeo in rebus terrenis firmiter, stabileque
 Esse intueatur, quod non æstuario
 Quodam cursu modo huc, modo illuc fluctuet.
 Eant nunc mortales insipientissimi, ac
 Deo diffisi, ob res tam momentaneas
 Cælum mari commisceant, his perditis
 Se se interijisse clamitent: cum tot Deus
 In hunc præter spem olim contulerit commoda.
 Nec erit hodie ipsius manus contractior,
 Si nos hac dignos præbeamus gratia.

Sed

Sed quidnam Tobæe monet connubium?
 Et interempti septem Saræ coniuges?
 Adeste huc adolescentuli, qui vxorij
 Animum appulistis complexibus: audite quod
 In rem vestram futurum est maxime. Hi viri
 Septem, quos sacra cæcos narrant Biblia,
 Raræ stupentes sponse pulchritudinem,
 Brutorum animantium ritu, libidinis
 Non procreandæ prolis studio, amplexui
 Formosæ inhiabant coniugis, salacium
 Canum in morem: atq; ob id vixdum ingressi torum,
 Ab Asmodæo principe a cadæmonum
 Perempti, in atrium protruduntur Tartarum.
 At Tobias pudicitia memor, ac Deo
 Suam precibus salutem commendans, dolos
 Impuri euadit spiritus: & fructibus
 Exoptati tutus potitur connubij.
 Atque hæc ob id nunc repetimus verbosius,
 Ut quemadmodum illorum exitum miserabile,
 Ita huius felicissimi in rebus omnibus
 Successus, a lasciuia vos auocent.
 Ne iisdem Asmodæi irretiti cassibus,
 Supremi vindictam incurratis numinis.
 Valete, & si placuit quod actum est, plaudite.

F I N I S.

M. IOANNI
SVRENO, HAR-
LEMIANAE CIVITATIS
CONSVLI VIGILANTISSIMO
CORNELIVS. SCONEVS
GOVDANVS
S. D.

MIRABERIS fortasse Surene doctissime, quòd tibi, cum priuatis domesticarum solitudinum curis, tum communibus Reipublicæ munijs plus satis districto, his meis neuijs negotium facessere non erubuerim. Nec iniuria: nam si intempestiua beneficentia, iuxta pro- uerbum, nihil à similitate differt: illeque qui sedulo quidem, sed parum in tempore prodesse studet, impudentiæ notam incurrit: quid censendum de eo, qui viro Consulari tot occupationum vndis inuoluto, suis nugis hoc rerum statu non veretur obstrepere? Quapropter tale quiddam ne vnquam quidem ausus fuissẽ, nisi singularis ingenij tui comitas, facilitasque ad temerariam hæc confi-

confidentiam mihi fenestram aperuisset. Multis enim argumentis compertissimum habeo, te ea esse humanitate, vt quemadmodum literatis amicorum xeniolis impendiò delectaris, ita nec rudioribus, impolitioribusque facillè offendaris: vt potè qui non tam munusculi precium, quàm beneuolum, candidumque offerentis animù intueri soleas. Cum comœdiam nostram Tòbeum tuo, aliorumque quorundam amicorum suasu essem æditurus, visum est libellum quendam carminù succisuius, aliquot horis recreandi ingenij gratia à nobis conscriptum, huic coronidis vice adijcere. Quæ cum inelegantiora sint, aduersus improbos Zoilorum morsus bono, facundoque patrono indigent. Ad hoc nemo mihi visus est magis accommodus, quàm tu mi Surene, cuius tanta est facundia, vt causam etiã non bonam, probè tamen tueri queas. Quapropter tui nominis auspicijs, si pateris, in lucem prodibunt: non tamen prius, quàm tu ea dolabella tua leuigatiora, politioraque reddideris. Non relacet quàm emunctæ naris sit hoc sæculum, quàm nasuti passim Suffeni: qui cum suis ipsorù vitijs, etiam turpissimis libenter ignoscant: tamen vel leuissimos aliorù neuos petulantissima lingua insectatur. Atque ob id nã quid hîc reperiat, quod maleuoli isti meritò reprehèdissent, sũma adhiben-

adhibenda est cautio. Proinde quò liberius horum asperitatem tua lima abrâferis, hoc te nostri amantiorem iudicauero. Nam mihi hîc parùm fido: non ignâtus quàm non rarò amatoré (vt inquit ille) amicæ turpia decipiât cecum vitia, aut etiã ipsa hæc delectent. Ideoque Socrates scitè admodum artificis opus ingenij quendam fœtû esse ait, de quo obstetrix melius, exactiusque iudicat, quàm mater ipsa: quæ vt prolem amat impôtētius, ita eius nequos non facilè animaduertit. Ad eundem modum & nos in aliorum vitijs, erroribusve perspiciendis, ac deprehendendis plus quàm Lyncei sumus: ad ea quæ in mantica à tergo depédenti circûferimus, quouis Tiresia cæciores. Non negabis, opinor, amico hanc operam, quamuis lōgè grauioribus curis intricatus. Iam pridè re ipsa comperi, quàm incredibili animi affectu, tū politiorum disciplinarum studia, tum eos, qui se his formandos, excolendosque dederunt, prosequaris. Cumq; plerisq; inanis scientiæ persuasio, supercilium, fastumque conciliare soleat, tu tamen absoluta ingenuarum artium cognitione præditus, adeò neminè, quamuis ab omni literatura alienû, præ te fastidis, vt ipse te his præclarissimis ingenij dotibus insignitû esse, aut non intelligas, aut planè dissimiles: vtroque iuxta laudatus. Atque ob id quò minùs gloriam

